

ING-ONDERZOEK VERDUURZAMING BEDRIJVEN IN NEDERLAND 3-METING

D V J I N S I G H T S © 2 0 2 2

REPORT FOR

Annemein Kolk, Directeur Business Banking Clients ING Nederland

Robert Gunther, Woordvoerder Mediarelaties ING Nederland

REPORT BY
ING & DVJ

DATE
02-2022

AGENDA

Houding omtrent verduurzaming slide.5

Gedrag omtrent verduurzaming slide.9

Impact van verduurzaming slide.22

Onzekerheid in de markt slide.25

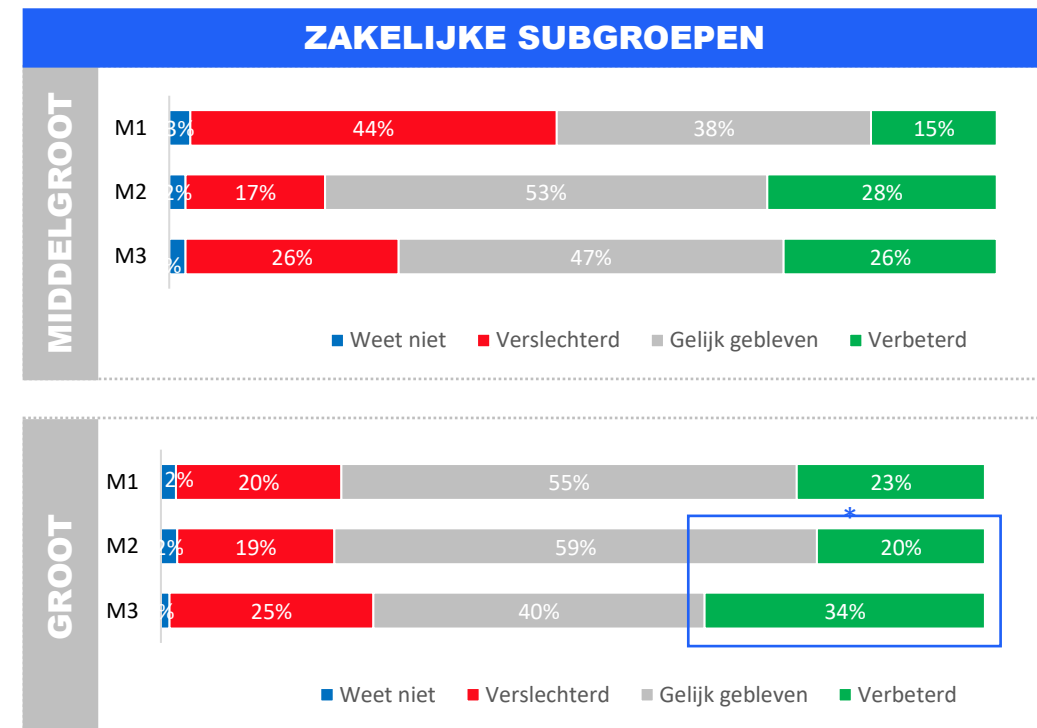
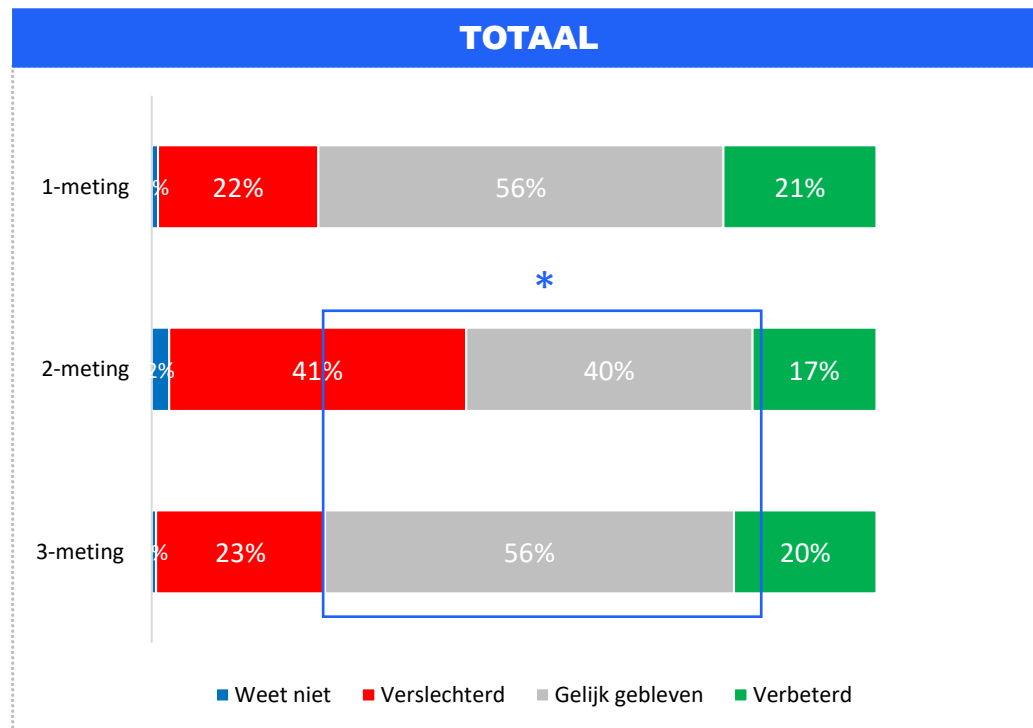
Overheidsbeleid omtrent duurzaamheid slide.32

Financiering & rol van financiële instellingen slide.38

Achtergrond slide.53

ONDERNEMERSKLIMAAT – AFGELOPEN HALF JAAR

Een grotere groep geeft dit jaar aan dat het ondernemingsklimaat gelijk is gebleven dan vorig jaar. We zien dat houding over het ondernemingsklimaat vergelijkbaar is met de 1-meting, vlak voor de corona uitbraak. Grote bedrijven geven aan dat het ondernemingsklimaat is verbeterd. Dit is niet terug te zien onder middelgrote bedrijven.

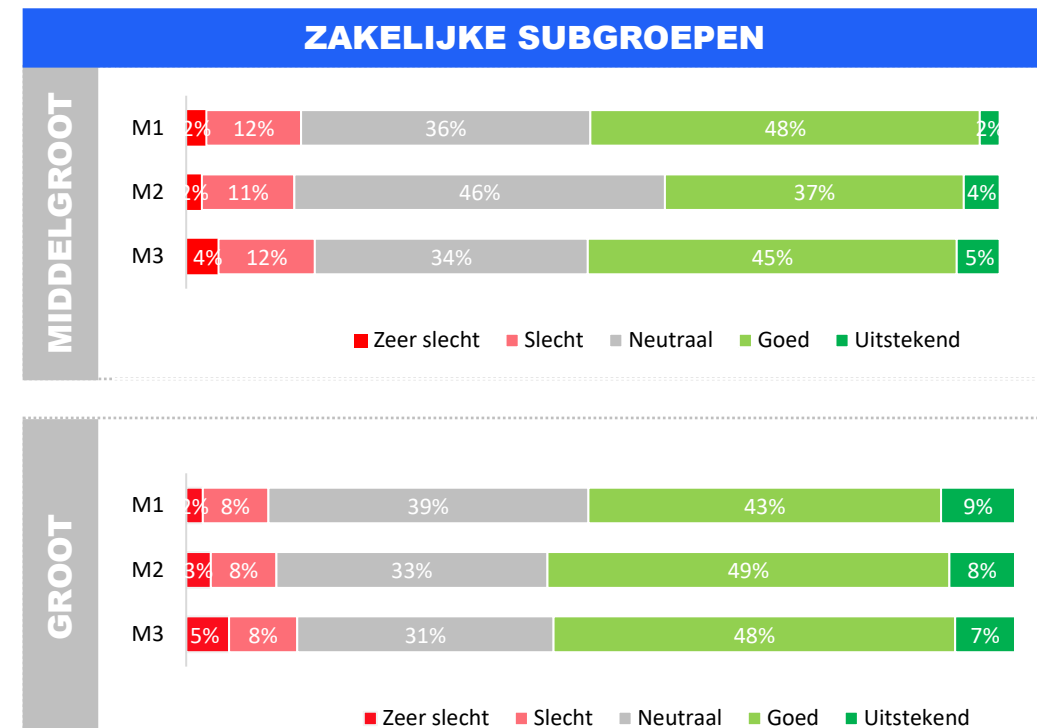
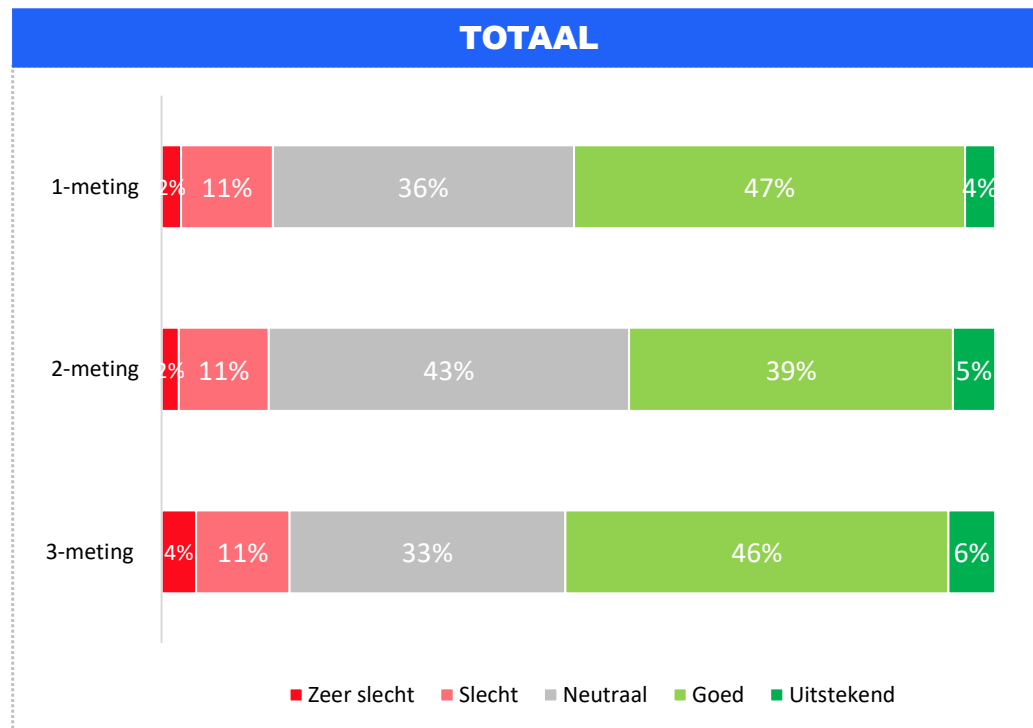

Vraag: Is het ondernemingsklimaat het afgelopen half jaar:

Sign in vergelijking met de 2-meting (.05) = *

ONDERNEMERSKLIMAAT - HUIDIG

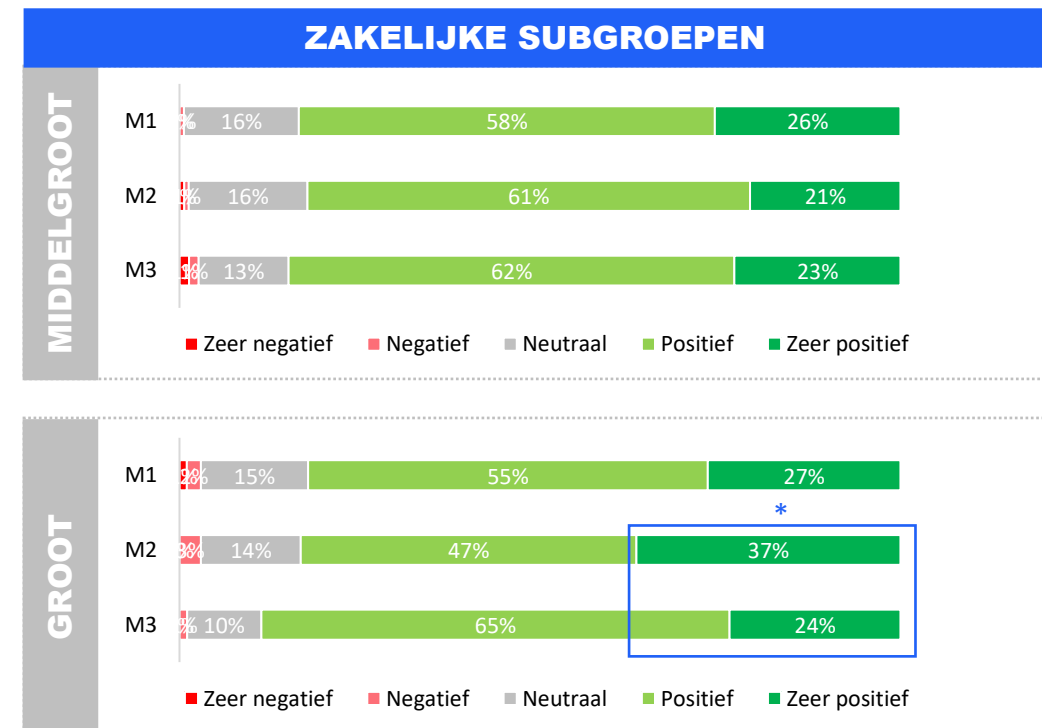
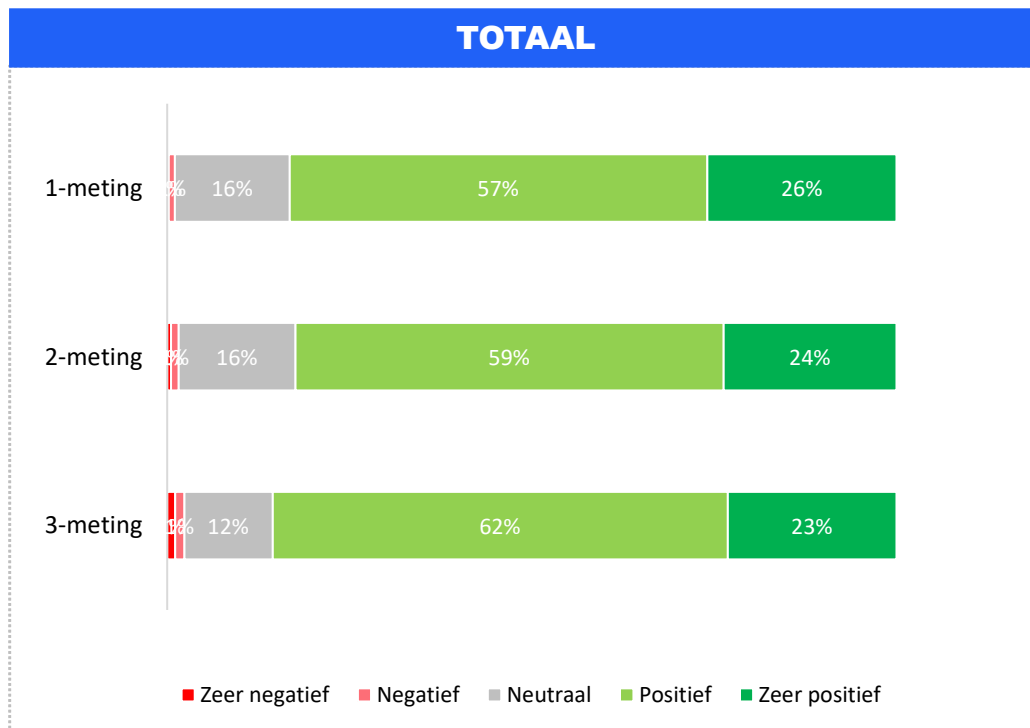
De houding van bedrijven omtrent het huidige ondernemersklimaat in Nederland heeft een stijgende tendens (niet significant) in vergelijking met de 2-meting en keert daardoor terug naar het niveau van de 1-meting (voor corona). De middelgrote bedrijven zien het huidige ondernemingsklimaat iets positiever in (niet significant) in vergelijking met de vorige meting.

Vraag: Wat vindt u van het huidige ondernemersklimaat in Nederland?

HOUDING TEN AANZIEN VAN DUURZAAMHEID

Ook in de 3-meting staat een ruime meerderheid van de zakelijke doelgroep positief ten opzichte van duurzaamheid. Grote bedrijven zijn zich over het algemeen iets positiever (niet significant) gaan verhouden ten opzichte van duurzaamheid, maar het aandeel dat zich *zeer positief* verhoudt is significant afgenomen.

Vraag: Wat is uw houding ten opzichte van duurzaamheid binnen uw bedrijf?

STORYTELLING

Vraag: Vertel in uw eigen woorden waarom en op welke manier uw bedrijf bezig is met verduurzaming.

KOSTEN BESPAREN

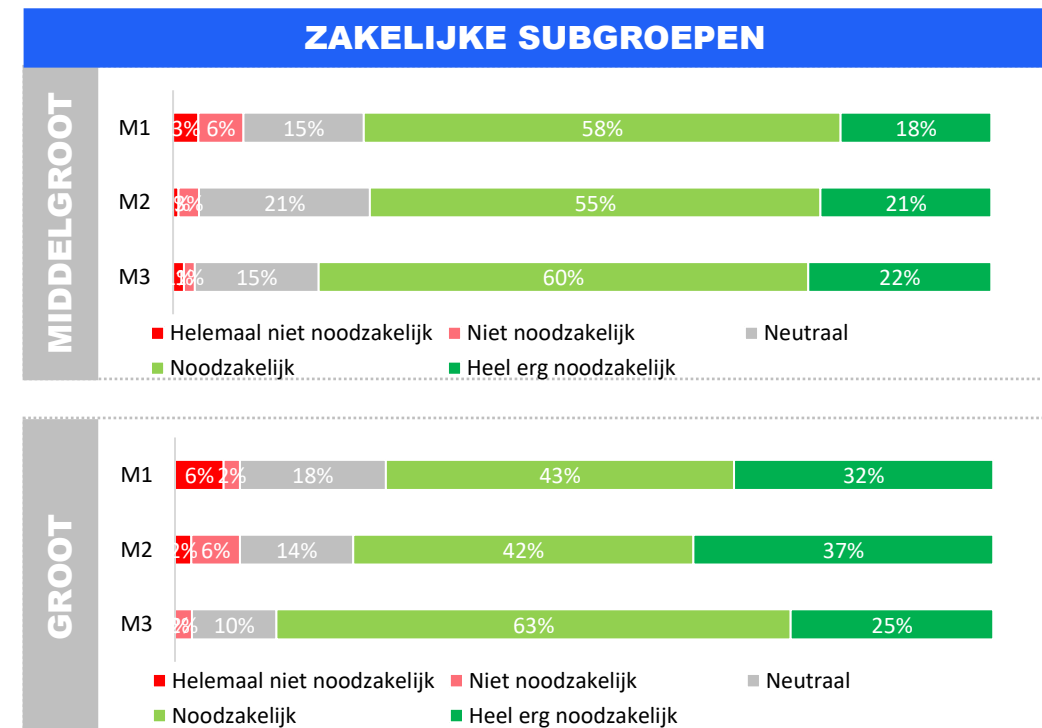
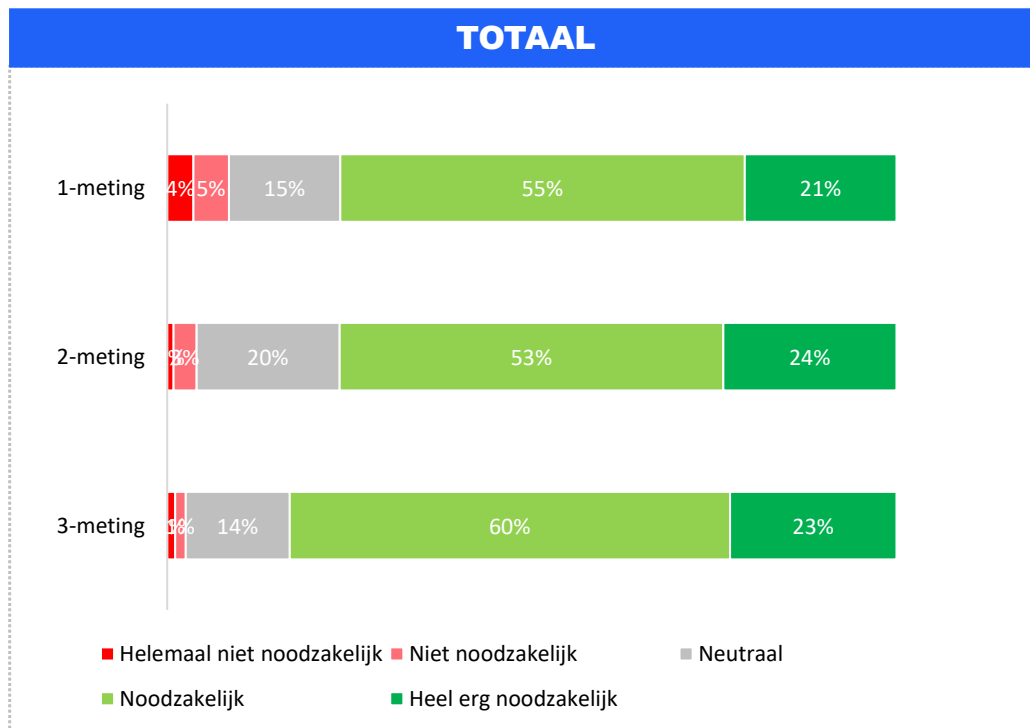
- “We hebben actief in kaart gebracht wat onze **energiekosten** zijn. Wat zijn we kwijt aan elektriciteit, gas en water. Maar we hebben **ook geïnventariseerd wat we rijden aan kilometers met onze bedrijfsvoertuigen**. We zijn nu aan het onderzoeken wat we met deze informatie kunnen winnen als we bepaalde maatregelen nemen, en wat we hier op kunnen **besparen**. Zo hebben we inmiddels elektrische voertuigen aangeschaft en is de verlichting allemaal led.”
- “..omdat de wereld er om vraagt, het op de lange duur **goedkoper** is, en iedereen zijn steentje moet bijdragen. Enerzijds hebben we gekeken naar **interne gebruiksmiddelen** zoals kartonnen koffiebekertjes, daarnaast **zonnepanelen en isolatie**. Aan de productiekant vragen wij van onze **leverancier een zo duurzaam mogelijk product te leveren**”.
- “Zorgen voor een nieuwe ventilatie systeem waardoor er betere lucht is in het gebouw. Zorgen voor **lage energie kosten** door alles goed te isoleren. Daarbij **naar groene stroom overstappen en zonnepanelen** op het dak laten plaatsen.”
- “We willen graag -zeker in deze onzekere tijden **-kosten besparen** maar ook zorg dragen voor het milieu/natuur.”

MAATSCHAPPELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID

- “Mijn bedrijf onderneemt duurzaam en **verantwoord**. Waar wij ook maar een duurzame wending aan kunnen geven dan doen wij dat. Van zonnepanelen tot windenergie wij ondernemen dat en passen dit toe op ons bedrijf. Wat de planeet schade oplevert nemen wij al niet af dus alles is **duurzaam verkregen en verantwoord geplaatst**.”
- “Ik ben van mening dat **iedereen moet bijdragen** (particulier of bedrijf) om de CO-2-uitstoot te verminderen. Dit wordt nog belangrijker om de doelstellingen van het klimaatakkoord te bereiken.”
- “Omdat het **goed is voor onze planeet en dat wij onze kinderen een toekomst willen geven** en dat er altijd nog later een goede kwaliteit van leven zal zijn.”
- “Schonere energie voor een betere natuur zodat de wereld voor onze **volgende generatie ook nog leefbaar is**.”
- “We moeten op **onze aarde passen** want over 100 jaar moeten we er ook nog op leven.”

NOODZAAK VERDUURZAMING

In vergelijking met de 2-meting is er een kleine niet significante stijging in de noodzakelijkheid van verduurzaming over de bredere doelgroep. Het grootbedrijf daarentegen vertoont een lichte verschuiving: men blijft het noodzakelijk vinden, maar het aandeel dat het heel erg noodzakelijk ervaart ligt ietsje lager (niet significant).

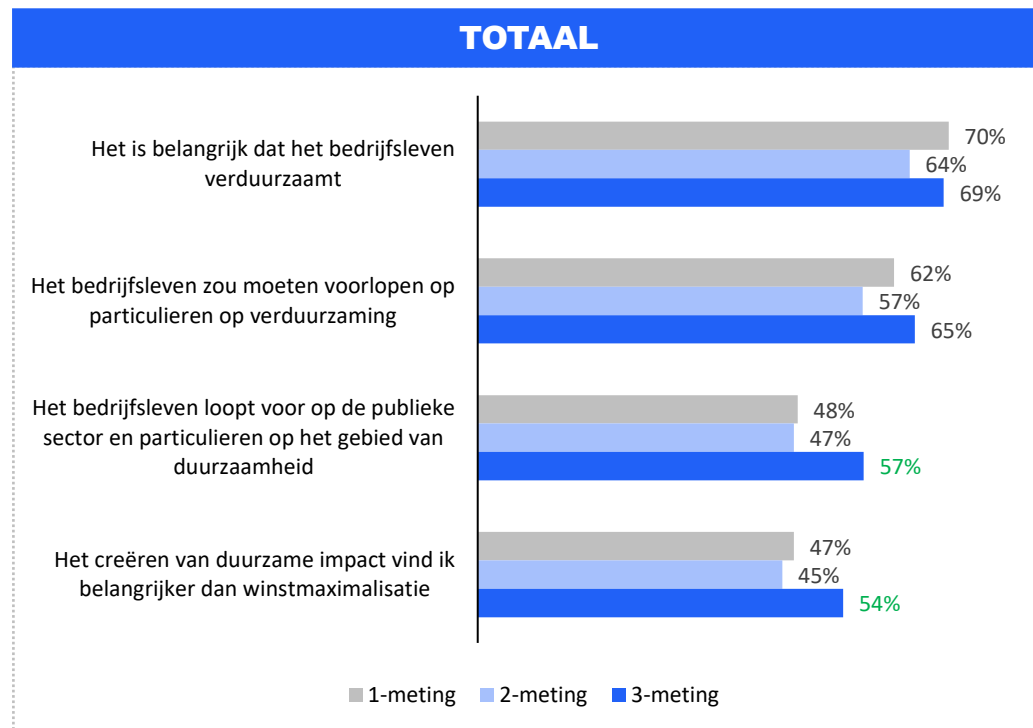

Vraag: In hoeverre vindt u verduurzaming binnen uw bedrijf noodzakelijk?

* Significant op 0.05 niveau

STELLINGEN – HOUDING T.A.V. DUURZAAMHEID

Een grotere groep vindt dat het bedrijfsleven voorloopt op de publieke sector en op particulieren. Deze houding vinden we vooral terug binnen het grootbedrijf. Het creëren van een duurzame impact vindt het bedrijfsleven dit keer belangrijker dan winstmaximalisatie.

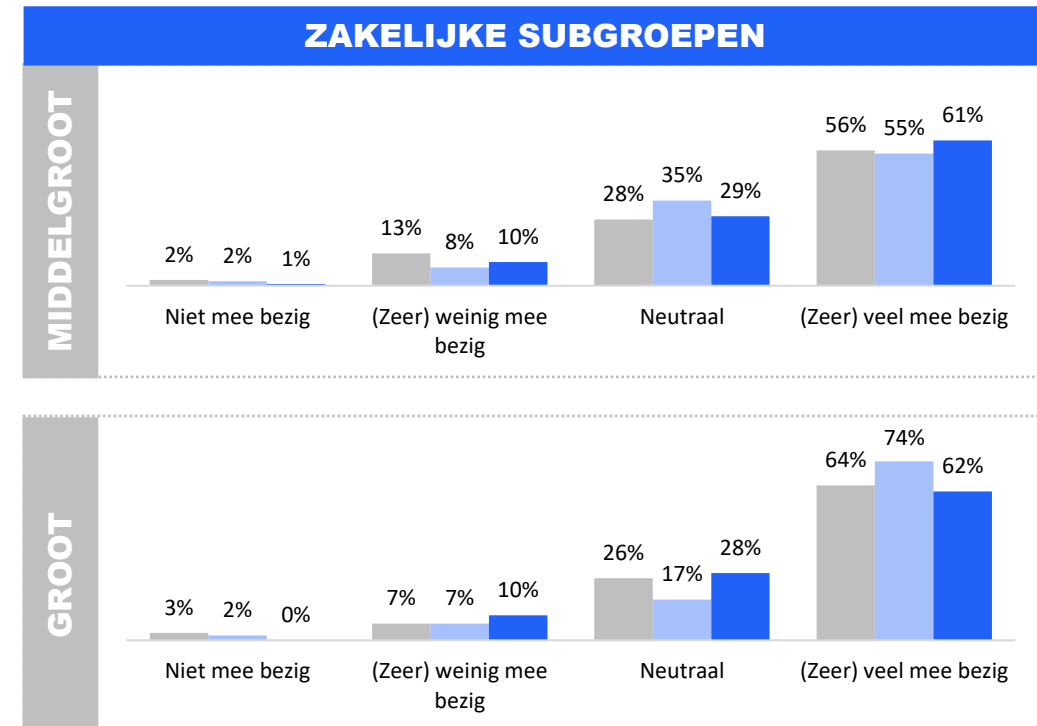
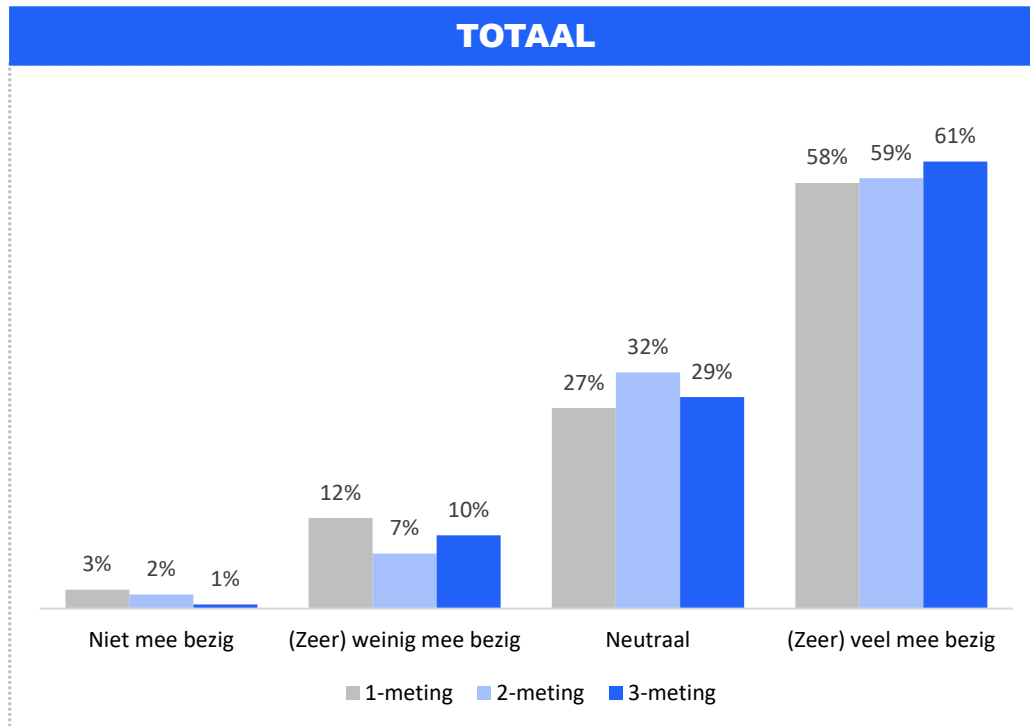
MIDDELGROOT			GROOT		
1-METING	2-METING	3-METING	1-METING	2-METING	3-METING
70%	63%	69%	70%	68%	70%
61%	56%	63%	64%	61%	73%
49%	46%	55%	41%	50%	67%*
46%	43%	51%	51%	55%	68%

■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 2-meting (0.05)

Sign in vergelijking met de middelgrote groep (.05) = *

BEZIG MET DUURZAAMHEID

3 Op de 5 bedrijven is (zeer) veel bezig met verduurzamen. Dit geldt zowel voor met middelgroot als grootbedrijf.

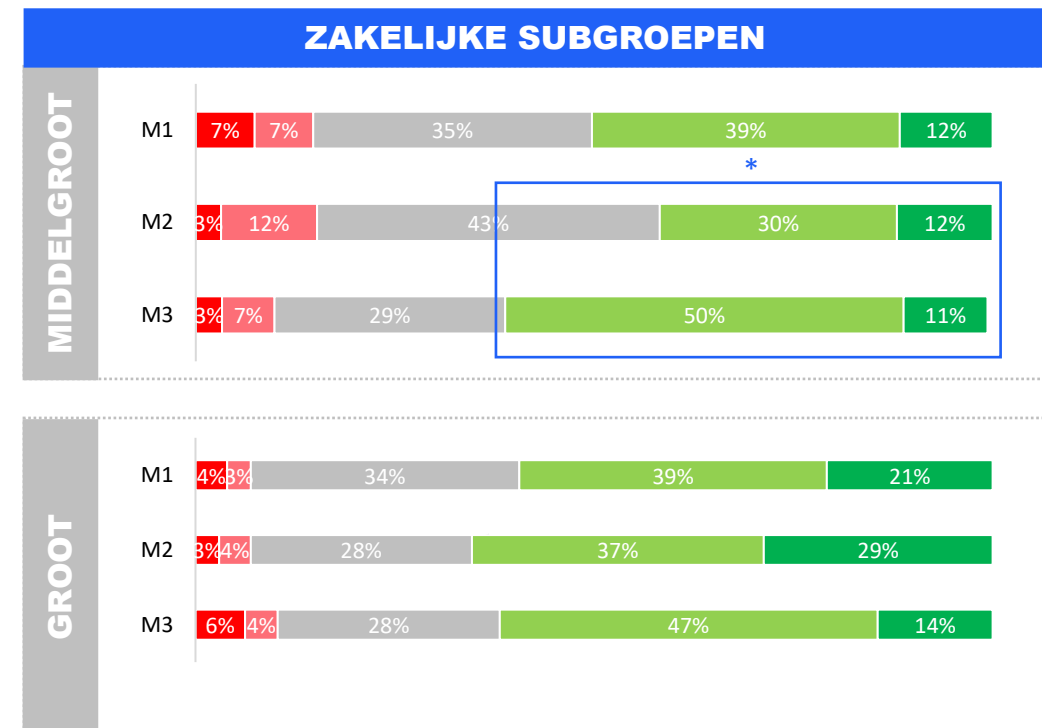
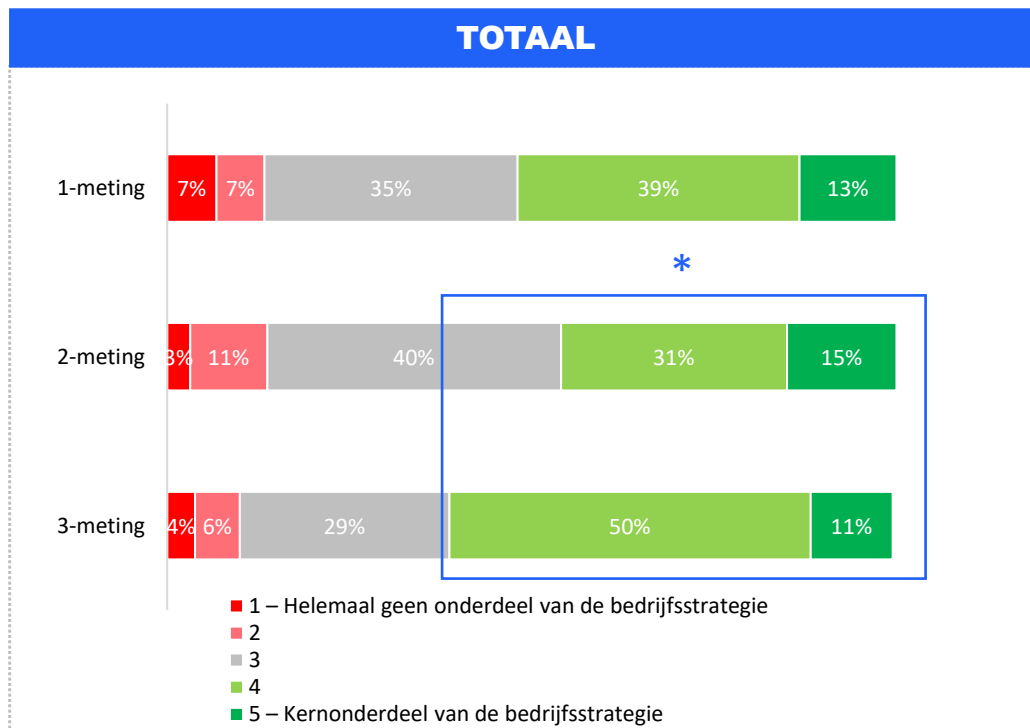

Vraag: In welke mate is uw bedrijf bezig met verduurzamen?

* Significant in vergelijking met de 2-meting 0.05 niveau

DUURZAAMHEID ONDERDEEL BEDRIJFSSTRATEGIE

Bij 3 op de 5 bedrijven is duurzaamheid een onderdeel van de bedrijfsstrategie. Dit ligt hoger dan vorig jaar, dankzij de significante toename van het middelgroot bedrijf.

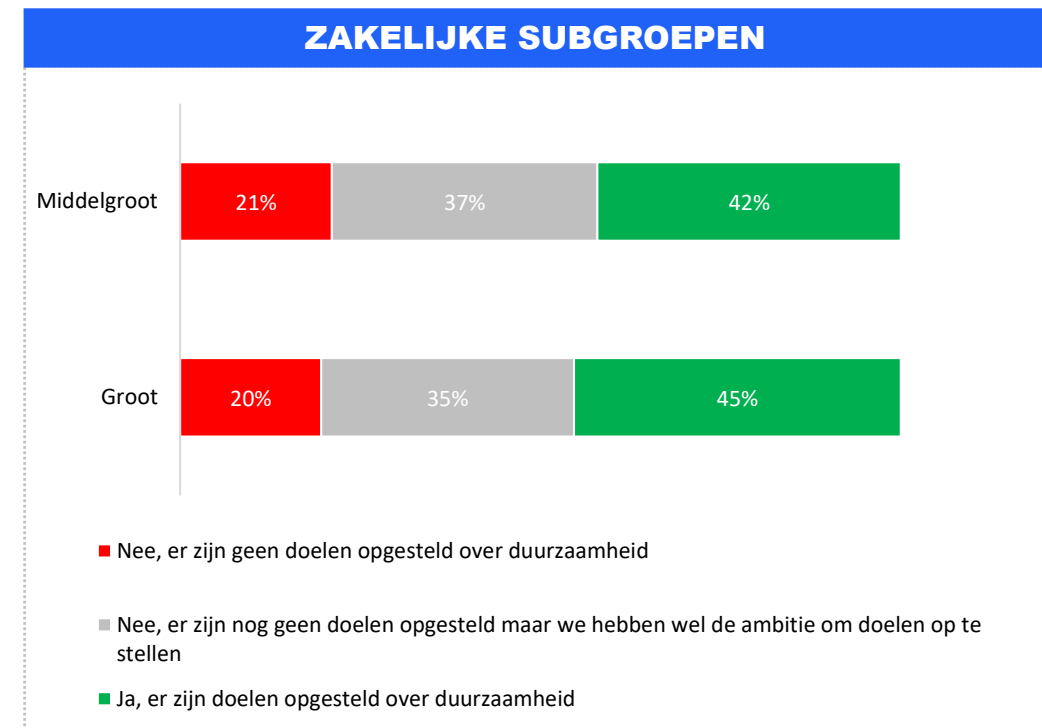
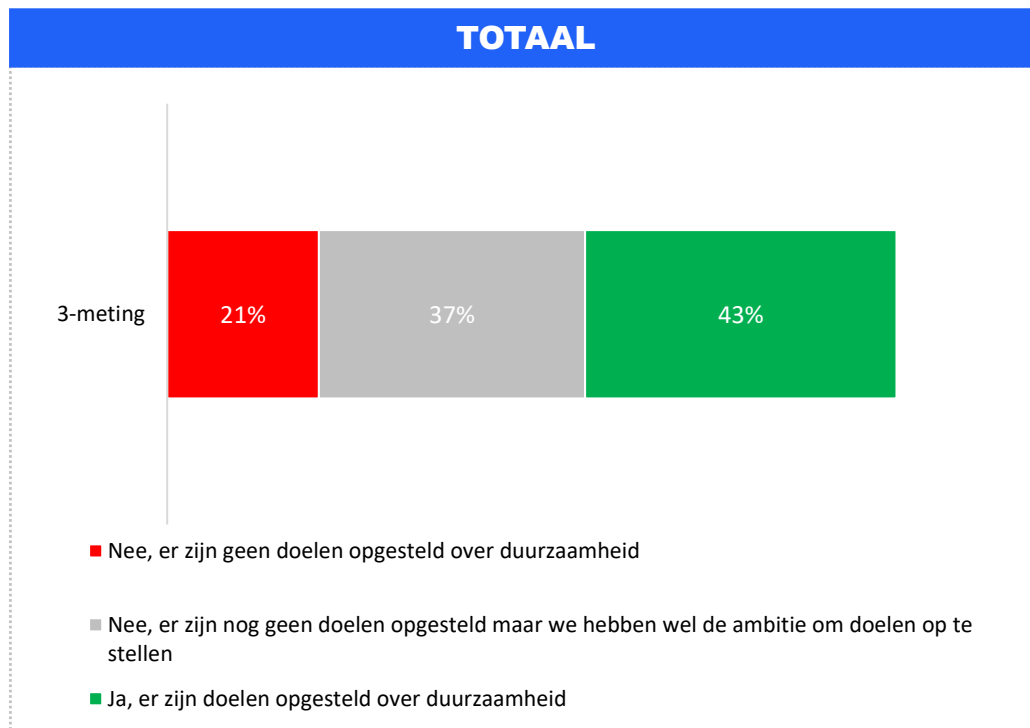

Vraag: In hoeverre is duurzaamheid onderdeel van de bedrijfsstrategie?

* Significant in vergelijking met de 2-meting 0.05 niveau

DOELEN

Ruim 2 op de 5 bedrijven heeft doelen opgesteld rondom duurzaamheid, waarbij het middelgroot en grootbedrijf gelijk optrekken.

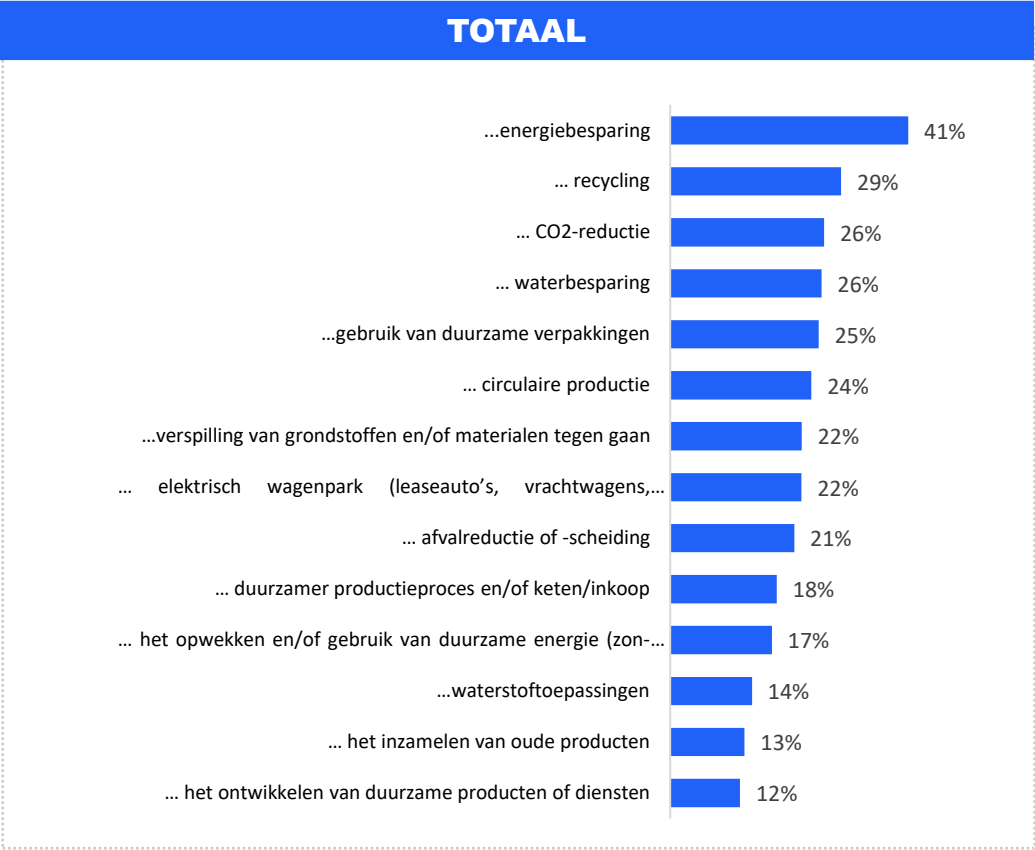

Vraag: Heeft u binnen uw bedrijf doelen opgesteld om duurzaamheid in acht te houden binnen uw bedrijf?

DOELEN

De opgestelde doelen hebben primair betrekking op energiebesparing. En daarnaast zijn doelen ook gericht op o.a. recycling, CO2 reductie en waterbesparing. Bij het grootbedrijf gaat het significant vaker om doelen die betrekking hebben op het ontwikkelen van duurzame producten of diensten dan bij middelgrote bedrijven.

Vraag: De beschreven doelstelling(en) hadden betrekking op:

	MIDDELGROOT	GROOT
De beschreven doelstellingen hadden betrekking op:	3-METING	3-METING
...energiebesparing	41%	41%
... recycling	30%	27%
... CO2-reductie	25%	32%
... waterbesparing	25%	30%
...gebruik van duurzame verpakkingen	27%	20%
... circulaire productie	25%	20%
...verspilling van grondstoffen en/of materialen tegen gaan	22%	25%
... elektrisch wagenpark (leaseauto's, vrachtwagens, bestelbusjes)	23%	18%
... afvalreductie of -scheiding	20%	25%
... duurzamer productieproces en/of keten/inkoop	17%	23%
... het opwekken en/of gebruik van duurzame energie (zon- of windenergie, biomassa)	17%	18%
...waterstoftoepassingen	14%	14%
... het inzamelen van oude producten	13%	14%
... het ontwikkelen van duurzame producten of diensten	9%	23%

■ ■ ■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan middelgrote bedrijven (0.05)

VERDUURZAMINGSPLAN EN MANAGEMENT BELONINGEN

Bedrijven hebben niet vaker een opgesteld verduurzamingsplan dan vorig jaar. Grote bedrijven doen dat meer dan middelgrote bedrijven. Verduurzamingsdoelstellingen worden nu vaker gekoppeld worden aan managementbeloningen en dit speelt meer bij het grootbedrijf.

BEDRIJVEN MET VERDUURZAMINGSPLAN

	TOTAAL	MIDDEL-GROOT	GROOT
1-METING	53%	53%	56%
2-METING	61%	58%	76%
3-METING	54%	51%	65%*

VERDUURZAMINGSDOELSTELLINGEN

	TOTAAL	MIDDEL-GROOT	GROOT
1-METING	30%	27%	44%
2-METING	34%	30%	52%
3-METING	50%	45%	70%*

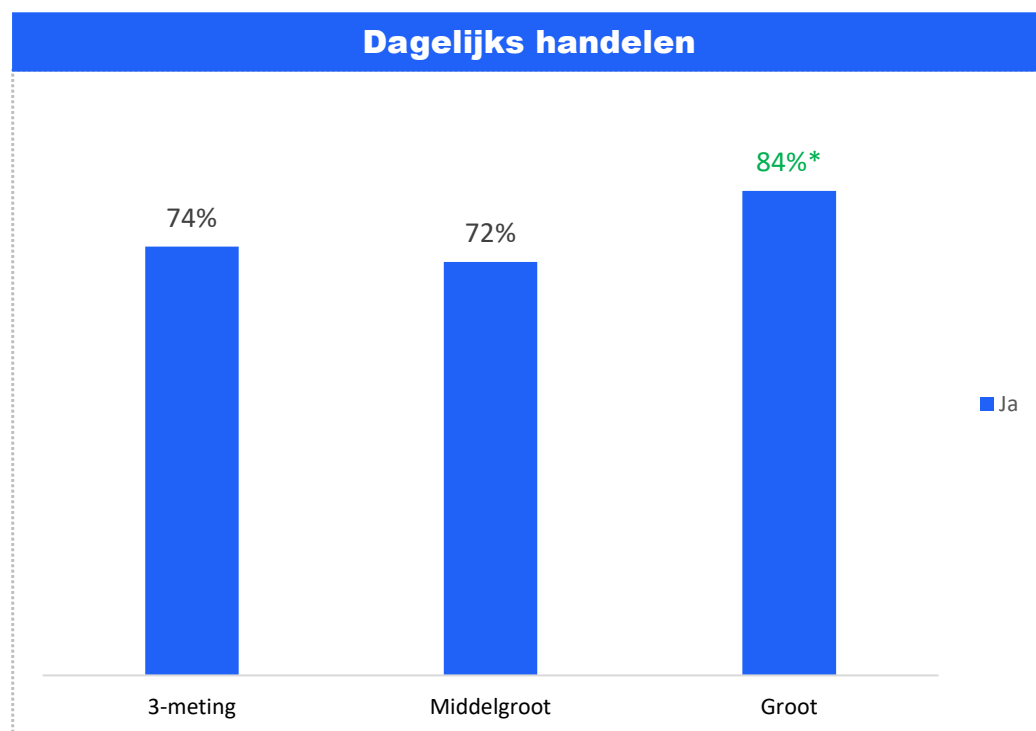
   = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 2-meting (0.05)/ *sign verschillend van middelgrote bedrijven (0.05)

Vraag: Heeft uw bedrijf een verduurzamingsplan? (ja)

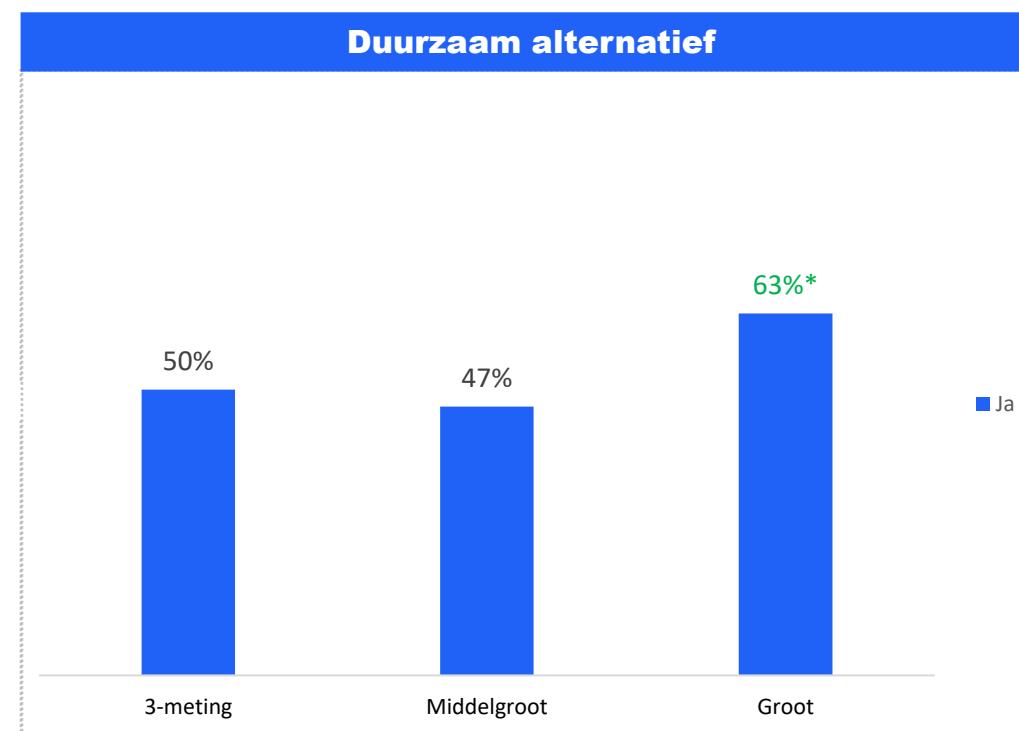
Vraag: Zijn er verduurzamingsdoelstellingen gekoppeld aan managementbeloningen?

VERTALING DAGELIJKS HANDELEN/ALTERNATIEF

Bijna 3 op de 4 bedrijven heeft het verduurzamingsplan (door)vertaald naar dagelijks handelen. Het grootbedrijf scoort hier hoger op dan met middelgroot bedrijf. 1 Op de 2 geeft aan dat er een duurzamer alternatief is voor de diensten/goederen die men levert. Ook hier geldt dat het grootbedrijf hier hoger op scoort.

Vraag: Is er in het verduurzamingsplan opgenomen hoe verduurzaming zich vertaalt naar het dagelijks handelen?

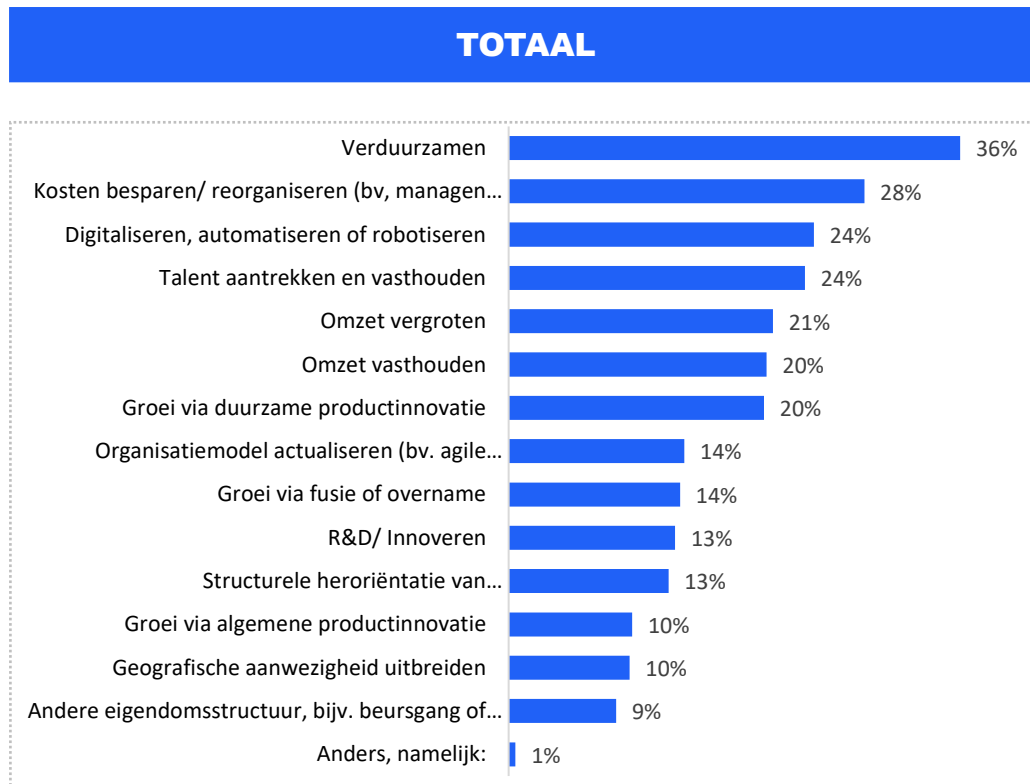

*sign verschillend van middelgrote bedrijven (0.05)

Vraag: Is er een duurzamer alternatief voor de diensten/goederen die uw bedrijf levert?

STRATEGISCHE PRIORITEITEN

In de komende 12 maanden is verduurzamen het meest relevant. Andere strategische prioriteiten zijn kosten besparen/reorganiseren en digitaliseren, automatiseren en robotiseren. Er zijn geen significante verschillen tussen de 2 zakelijke groepen.

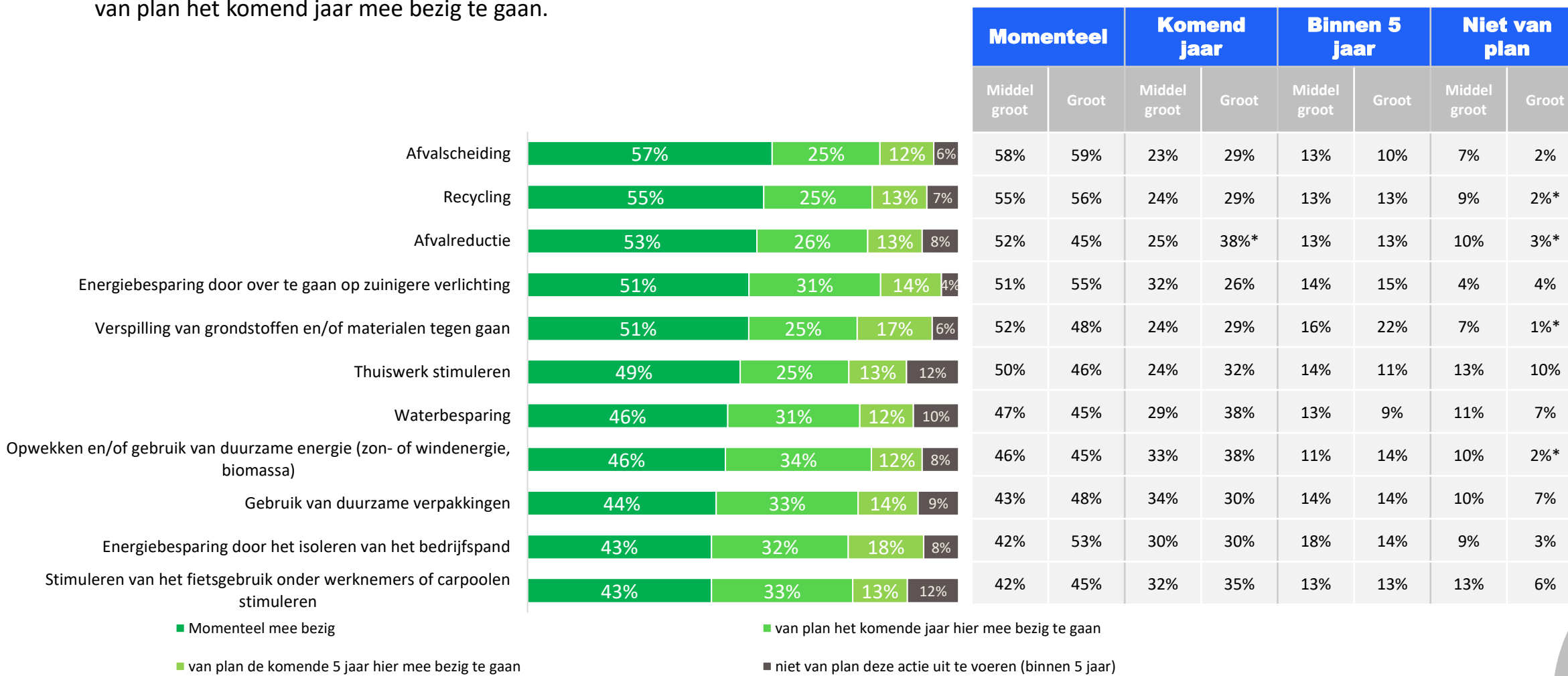

	MIDDELGROOT	GROOT
	3-METING	3-METING
Verduurzamen	36%	37%
Kosten besparen/ reorganiseren (bv, managen van grondstoffen, energielasten, materialen en logistieke kosten)	28%	28%
Digitaliseren, automatiseren of robotiseren	25%	21%
Talent aantrekken en vasthouden	24%	23%
Omzet vergroten	22%	18%
Omzet vasthouden	20%	24%
Groei via duurzame productinnovatie	20%	20%
Organisatiemodel actualiseren (bv. agile werken, nieuwe organisatiestructuur)	14%	14%
Groei via fusie of overname	13%	19%
R&D/ Innoveren	13%	13%
Structurele heroriëntatie van verdienmodel/bedrijfsactiviteiten	12%	16%
Groei via algemene productinnovatie	9%	15%
Geografische aanwezigheid uitbreiden	9%	11%
Andere eigendomsstructuur, bijv. beursgang of -exit, overname of exit door private equity	7%	14%
Anders, namelijk:	1%	0%

Vraag: Welke drie strategische prioriteiten zijn voor uw onderneming het meest relevant in de komende 12 maanden?

WAT DOEN BEDRIJVEN AAN VERDUURZAMING (1/2)

Momenteel is men vooral bezig met afvalscheiding, recycling en afvalreductie. Waterbesparing en het opwekken van duurzame energie is men van plan het komend jaar mee bezig te gaan.

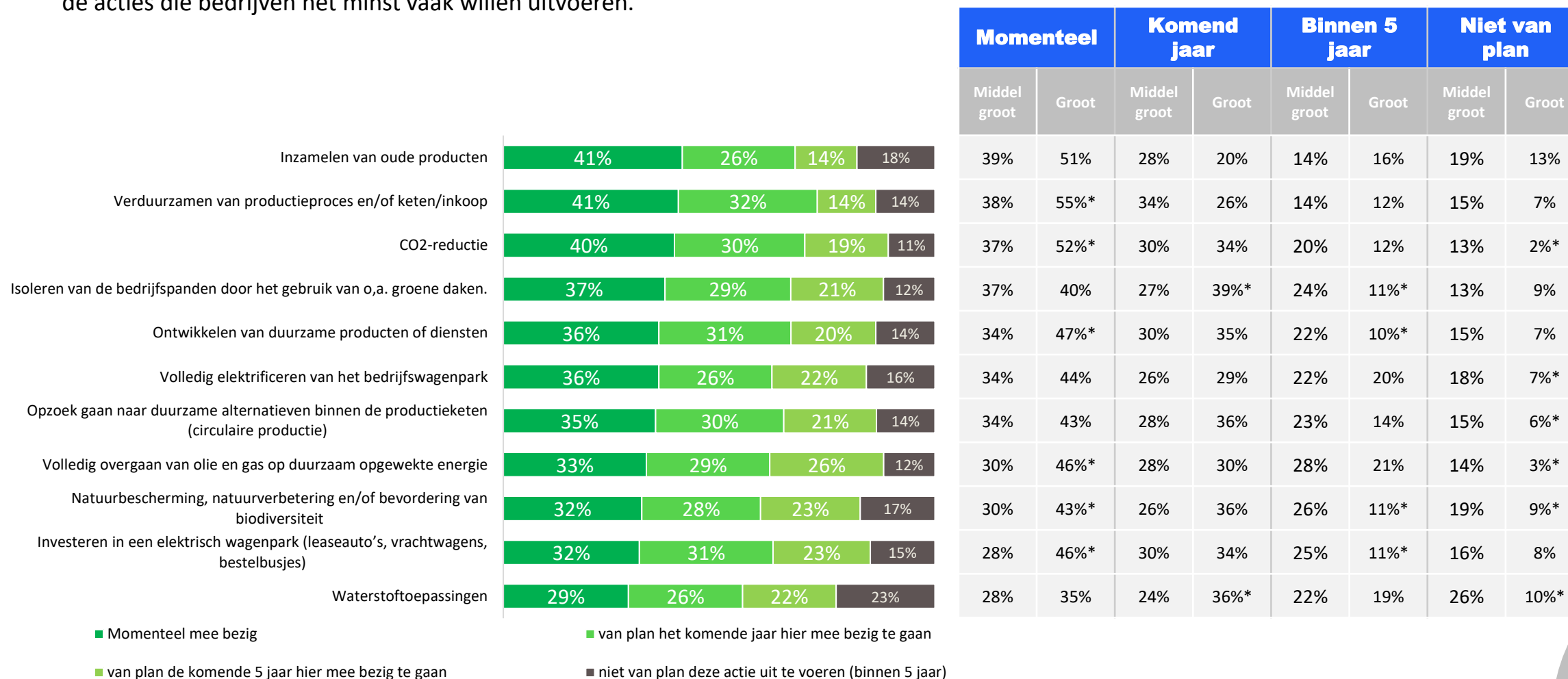

Vraag: In hoeverre is uw bedrijf bezig met deze duurzame acties?

*sign verschillend van middelgrote bedrijven (0.05)

WAT DOEN BEDRIJVEN AAN VERDUURZAMING (2/2)

Waterstoftoepassingen, natuurbescherming, natuurverbetering en/of bevordering van biodiversiteit en het inzamelen van oude producten zijn de acties die bedrijven het minst vaak willen uitvoeren.

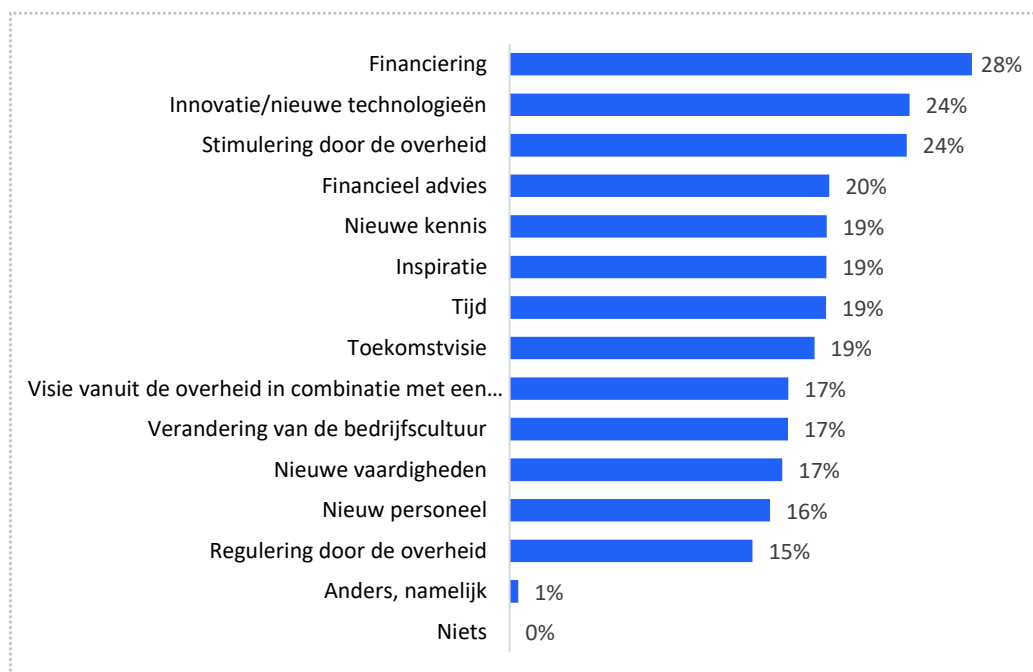
Vraag: In hoeverre is uw bedrijf bezig met deze duurzame acties?

*sign verschillend van middelgrote bedrijven (0.05)

BENODIGDHEDEN OM MEER TE VERDUURZAMEN

Financiering, innovatie/nieuwe technologieën, stimulering door de overheid en financieel advies hebben bedrijven voornamelijk nodig om te kunnen verduurzamen. Er zijn geen verschillen gevonden tussen middel en grote bedrijven.

TOTAAL

	MIDDELGROOT	GROOT
	3-METING	3-METING
Financiering	28%	31%
Innovatie/nieuwe technologieën	24%	28%
Stimulering door de overheid	24%	27%
Financieel advies	20%	19%
Nieuwe kennis	19%	21%
Inspiratie	20%	18%
Tijd	20%	14%
Toekomstvisie	19%	16%
Visie vanuit de overheid in combinatie met een doelgericht stappenplan	16%	23%
Verandering van de bedrijfscultuur	17%	16%
Nieuwe vaardigheden	16%	21%
Nieuw personeel	16%	13%
Regulering door de overheid	14%	16%
Anders, namelijk	1%	0%
Niets	0%	0%

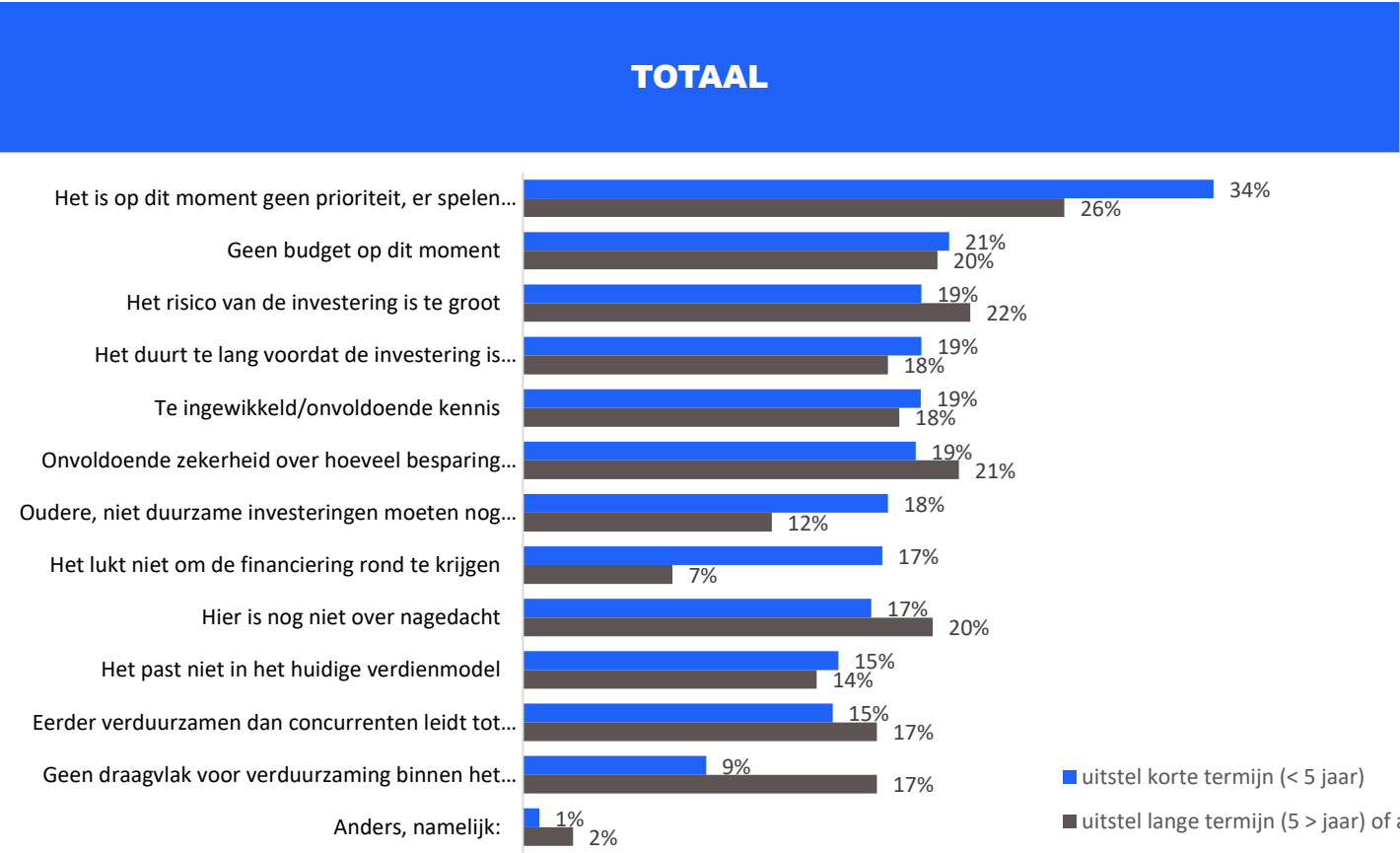
Vraag: Wat heeft uw bedrijf nodig om nog meer te kunnen verduurzamen?

■
■
■
 = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan middelgrote groep (0.05)

OBSTAKELS

1 Op de 3 geeft aan dat de acties momenteel geen prioriteit (meer) vormen. Geen budget en/of het investeringsrisico spelen eveneens een rol.

UITSTEL KORTE TERMIJN		UITSTEL LANGE TERMIJN	
MIDDELGROOT	GROOT	MIDDELGROOT	GROOT
3-METING	3-METING	3-METING	3-METING
35%	26%	27%	20%
20%	26%	21%	17%
19%	22%	23%	17%
19%	22%	18%	17%
20%	17%	18%	20%
19%	20%	23%	13%*
18%	17%	12%	11%
18%	15%	7%	11%
17%	17%	19%	26%
15%	17%	13%	20%
15%	15%	17%	19%
8%	17%*	17%	19%
1%	0%	2%	6%

Vragen: U heeft aangegeven dat uw bedrijf van plan is om de komende 5 jaar te willen anticiperen op een aantal acties. Kunt u aangeven welke stelling voor u van toepassing is om niet eerder te anticiperen

U heeft aangegeven dat u niet van plan bent een aantal acties uit te voeren (binnen 5 jaar). Kunt u aangegeven welke stellingen voor u het meest van toepassing zijn?

*sign verschillend van middelgrote bedrijven (0.05)

VERWACHTE DUURZAME IMPACT

Opvallend is dat vooral middelgrote bedrijven verwachten de meeste duurzame impact te realiseren door (energiebesparing middels) zuinigere verlichting. Daarnaast denkt men een impact te genereren door groene energie te gebruiken/opwekken en door thuiswerken te stimuleren.

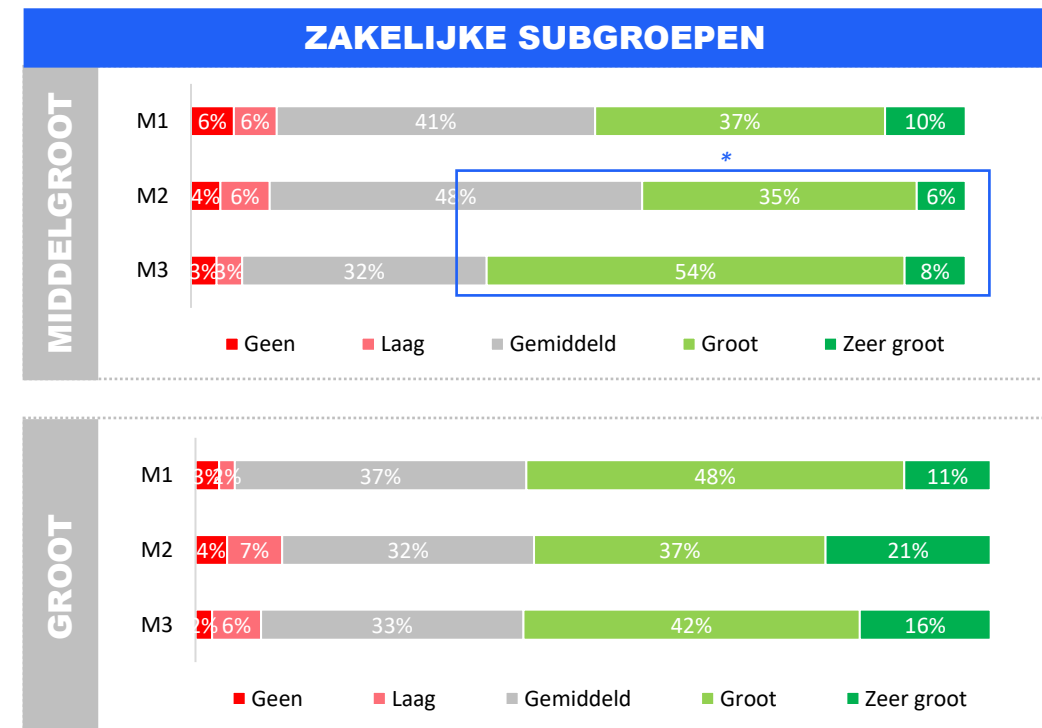
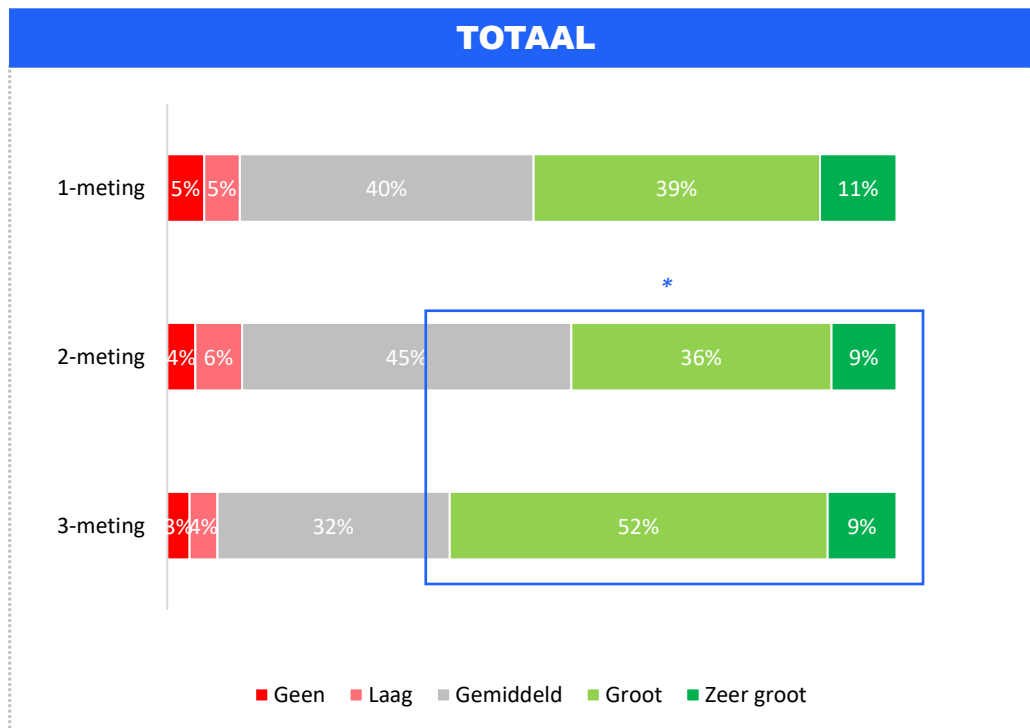
	3-METING	Middelgroot	Groot
Energiebesparing door over te gaan op zuinigere verlichting	20%	23%	5%*
Opwekken en/of gebruik van duurzame energie (zon- of windenergie, biomassa)	19%	19%	21%
Thuiswerk stimuleren	16%	16%	14%
Isoleren van de bedrijfspanden door het gebruik van o.a. groene daken.	13%	13%	14%
Investeren in een elektrisch wagenpark (leaseauto's, vrachtwagens, bestelbusjes)	13%	13%	13%
Verspillen van grondstoffen en/of materialen tegen gaan	12%	12%	15%
CO2-reductie	12%	13%	10%
Volledig overgaan van olie en gas op duurzaam opgewekte energie	12%	12%	12%
Waterbesparing	12%	12%	12%
Energiebesparing door het isoleren van het bedrijfspand	12%	11%	18%
Natuurbescherming, natuurverbetering en/of bevordering van biodiversiteit	12%	11%	14%
Recycling	12%	11%	13%
Opzoek gaan naar duurzame alternatieven binnen de productieketen (circulaire productie)	11%	11%	13%
Gebruik van duurzame verpakkingen	11%	11%	13%
Verduurzamen van productieproces en/of keten/inkoop	11%	11%	8%
Stimuleren van het fietsgebruik onder werknemers of carpoolen stimuleren	10%	10%	12%
Volledig elektrificeren van het bedrijfswagenpark	10%	9%	14%
Ontwikkelen van duurzame producten of diensten	10%	10%	10%
Afvalreductie	9%	9%	13%
Afvalscheiding	9%	10%	7%
Waterstoftoepassingen	7%	7%	11%
Inzamelen van oude producten	7%	6%	10%

Vraag: Van welke (nog te nemen) verduurzamingsacties binnen uw bedrijf verwacht u de grootste duurzame impact? Kies 3 acties die volgens u het meeste impact hebben.

*sign verschillend van middelgrote bedrijven (0.05)

POSITIEVE IMPACT

Op totaalniveau is de mening omtrent de positieve invloed die succesvolle verduurzaming kan hebben significant gestegen. Deze stijging komt met name door de significante stijging waarneembaar onder de middelgrote bedrijven.

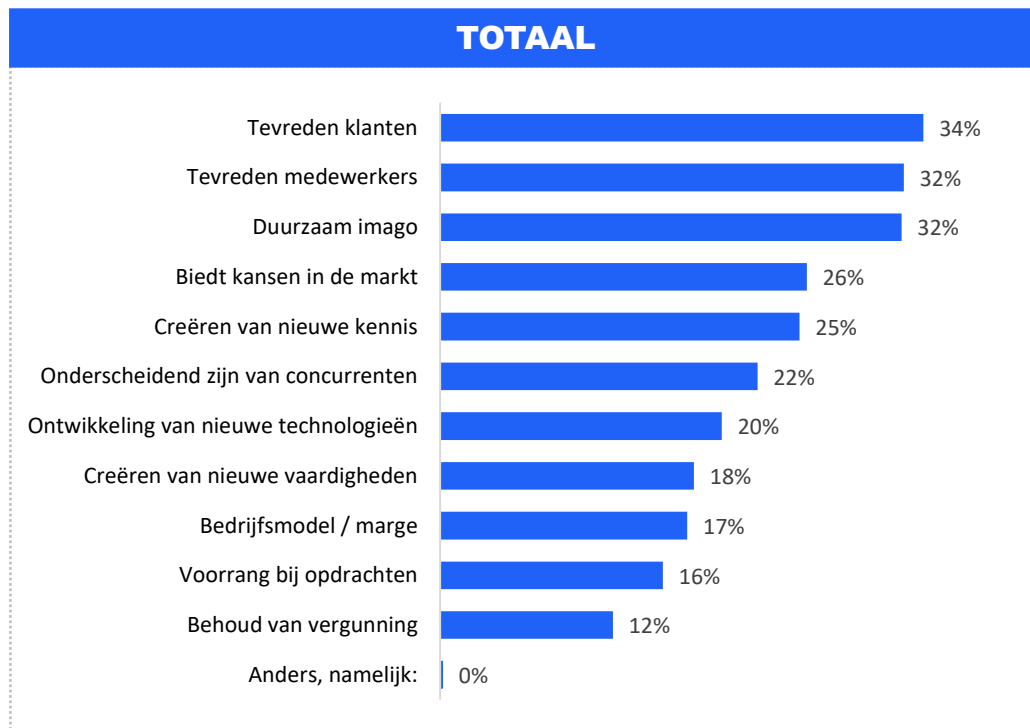

Vraag: Hoe groot acht u de positieve invloed die succesvolle verduurzaming kan hebben?

* Significant op 0.05 niveau

UITEN VAN POSITIEVE IMPACT

Als het gaat om de positieve impact van verduurzaming worden tevreden klanten, tevreden medewerkers en duurzaam imago het vaakst genoemd. Bij het grootbedrijf gaat het vaker om het creëren van nieuwe vaardigheden en het ontwikkelen van nieuwe technieken en minder om tevreden medewerkers.

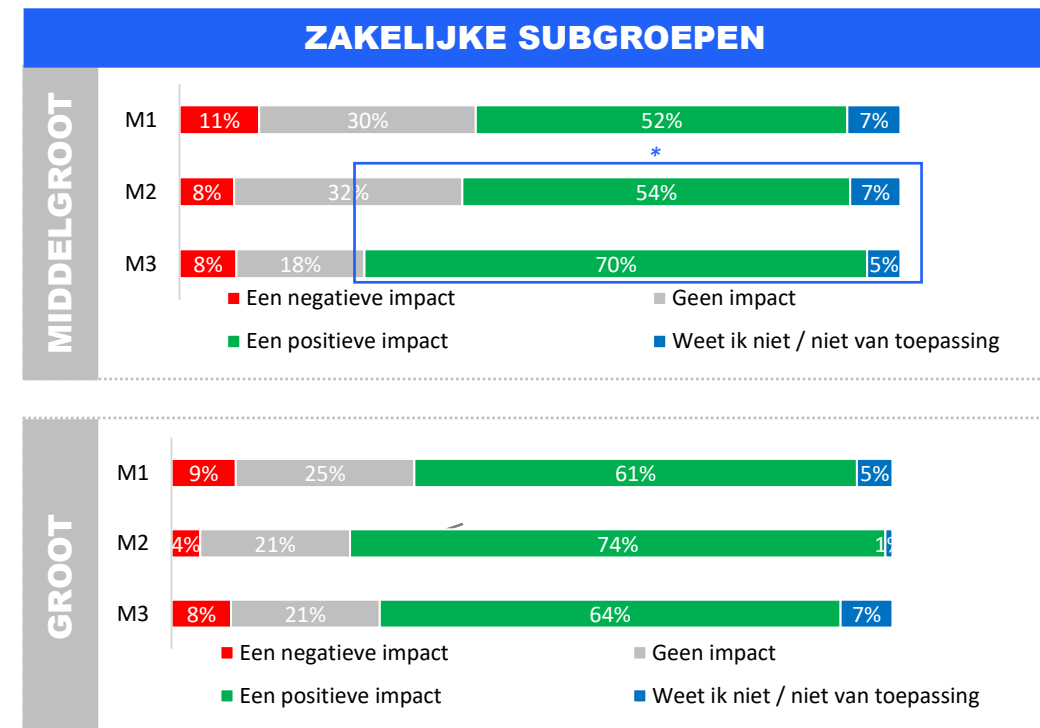
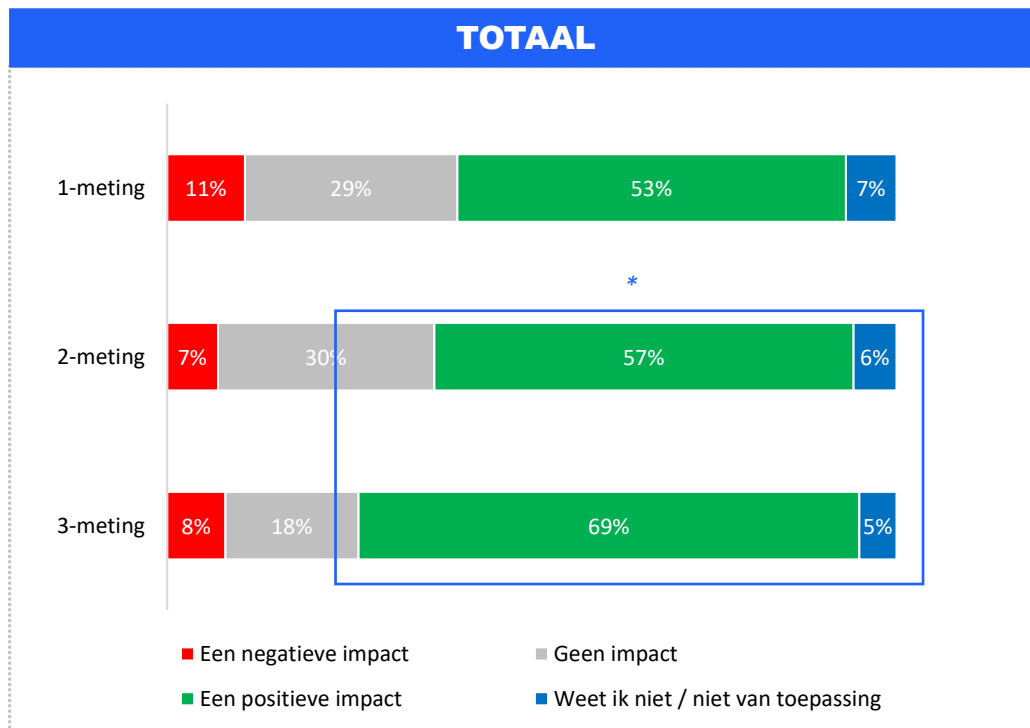
MIDDELGROOT	GROOT
3-METING	3-METING
35%	27%
35%	22%
32%	31%
27%	20%
23%	34%
21%	27%
18%	29%
15%	28%
18%	12%
15%	19%
11%	16%
0%	1%

Vraag: Op wat voor manier denkt u dat de positieve impact van verduurzaming zich zal uiten?

■ ■ ■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan de middelgrote groep (0.05)

IMPACT OP BEDRIJFSRESULTAAT

De impact van verduurzaming op het bedrijfsresultaat wordt dit jaar positiever in geschat. Vooral middelgrote bedrijven zijn er positiever over gaan denken in vergelijking met vorig jaar.

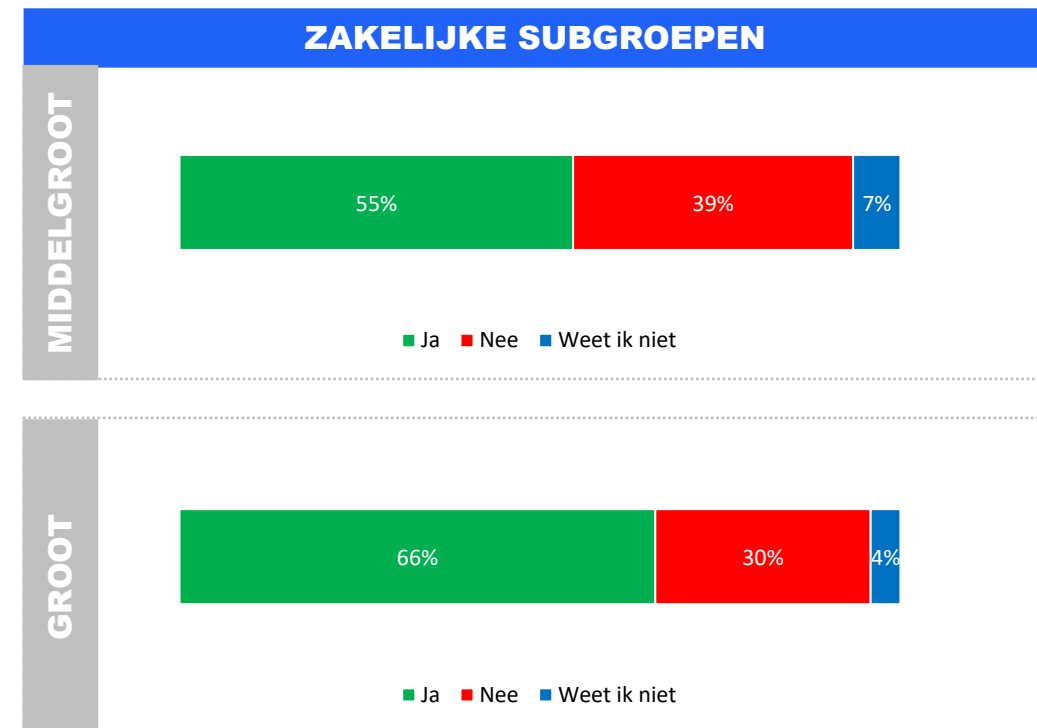
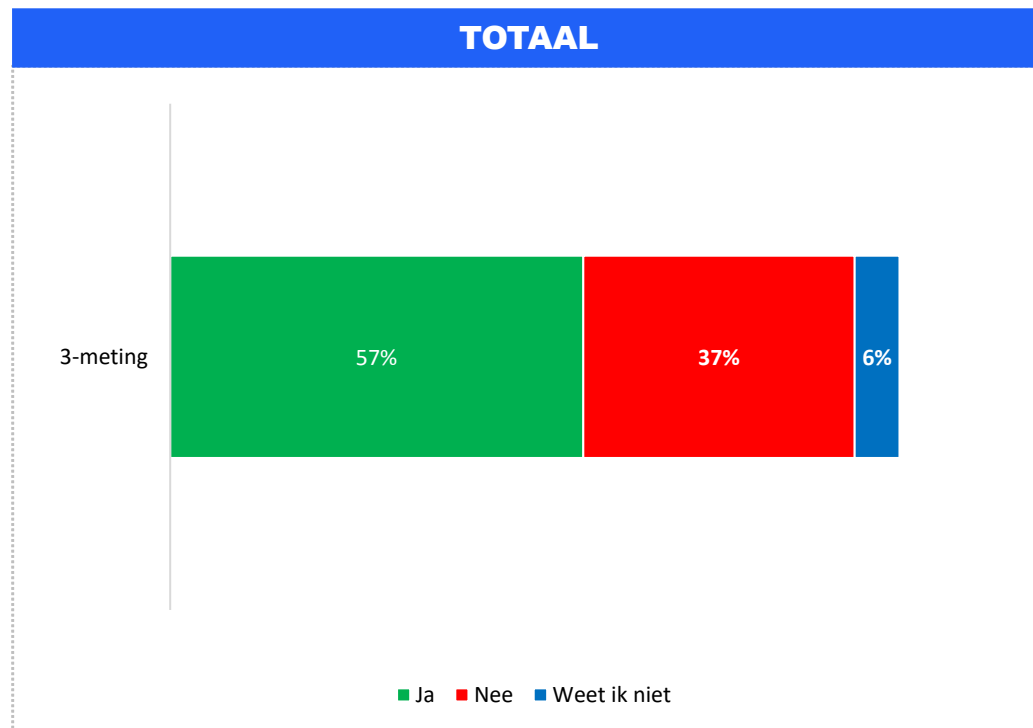

Vraag: Wat is de impact van verduurzaming op het bedrijfsresultaat?

* Significant op 0.05 niveau

ONZEKERHEID IN DE MARKT

Bijna 7 op de 10 grootbedrijven vindt dat er momenteel onzekerheid in de markt is. Er zijn geen significante verschillen tussen beide zakelijke doelgroepen.

Vraag Vindt u dat er momenteel binnen uw sector onzekerheid is in de markt?

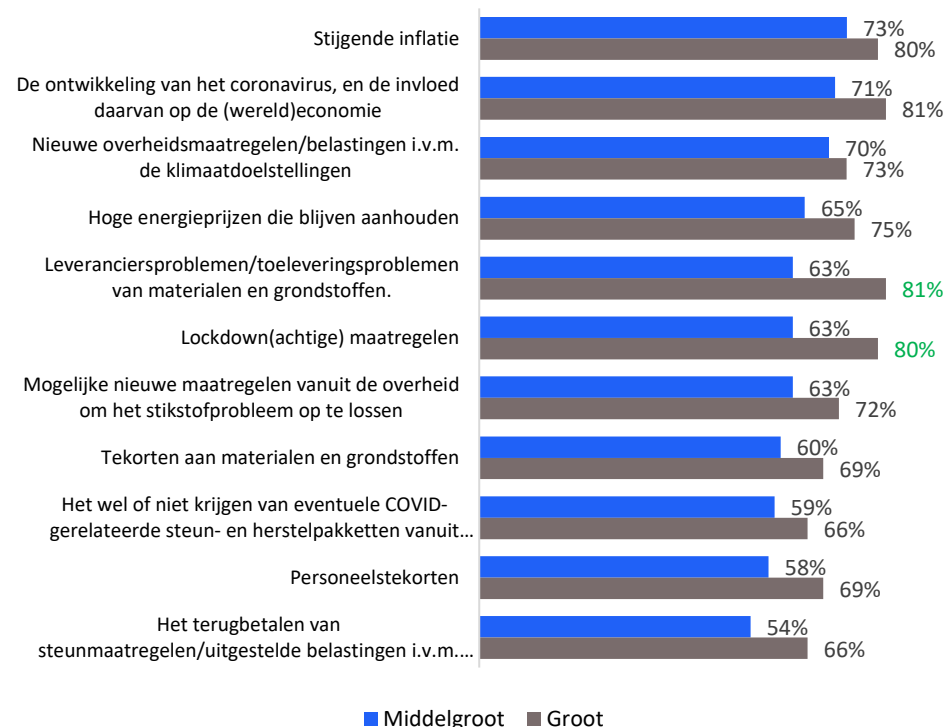
REDEN VAN ONZEKERHEID IN DE MARKT

De stijgende inflatie, ontwikkeling van het coronavirus en de hoge energieprijzen worden gezien als de factoren die voornamelijk bijdragen aan onzekerheid in de markt. Leverancieringsproblemen en lockdown(achtige) maatregelen hebben een groter effect op grote bedrijven.

TOTAAL

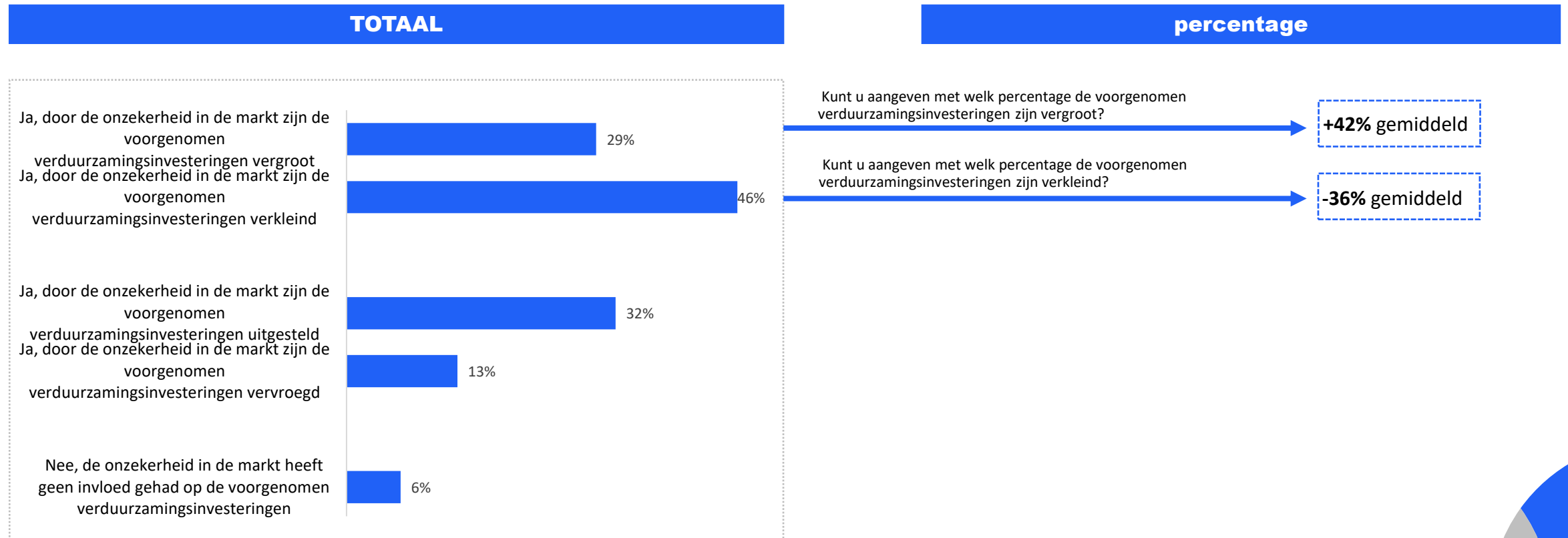
ZAKELIJKE SUBGROEPEN

Vraag U heeft aangegeven dat er momenteel onzekerheid is in de markt. Geef aan in welke mate de volgende thema's bijdragen aan deze onzekerheid binnen uw bedrijf.

ONZEKERHEID IN DE MARKT

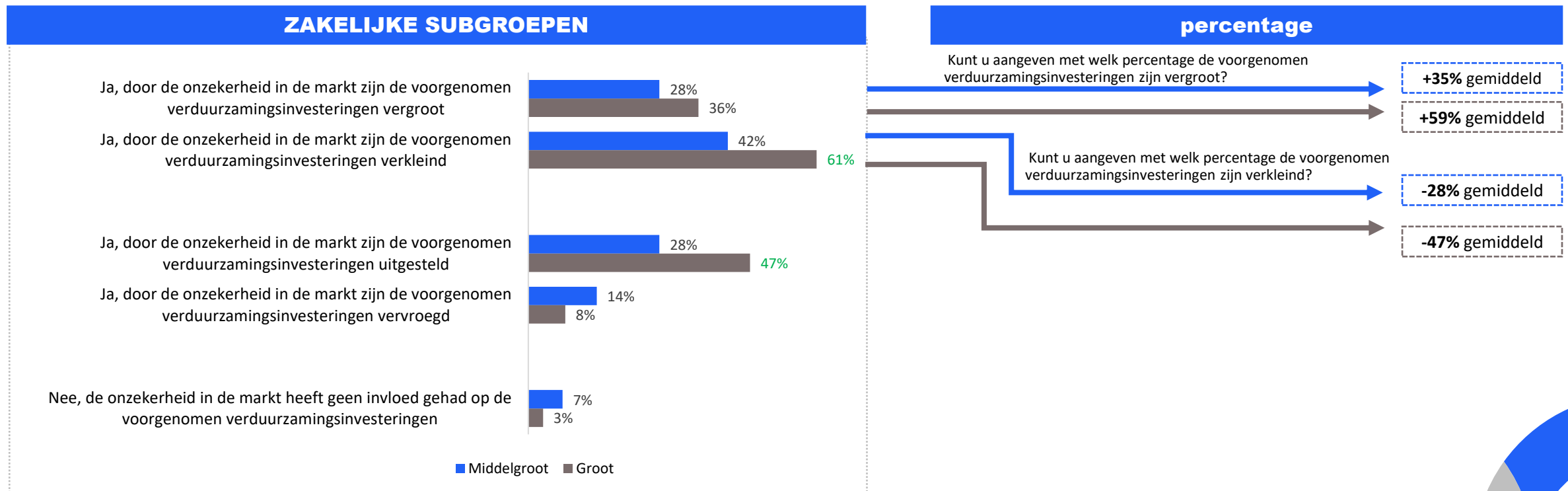
Bedrijven geven vooral aan dat de verduurzamingsinvesteringen zijn uitgesteld (32%) en verkleind (46%) door de onzekerheid in de markt. Ca. een derde (29%) geeft aan dat de verduurzamingsinvesteringen zijn vergroot.

Vraag Heeft de onzekerheid in de markt invloed gehad op voorgenomen verduurzamingsinvesteringen van uw bedrijf?

ONZEKERHEID IN DE MARKT

Terwijl het grootbedrijf aangeeft het noodzakelijker te vinden om te verduurzamen, draagt de onzekerheid in de markt er toch aan bij dat het grootbedrijf de verduurzamingsinvesteringen verkleind en uitsteld.

Vraag Heeft de onzekerheid in de markt invloed gehad op voorgenomen verduurzamingsinvesteringen van uw bedrijf?

ONZEKERHEID IN DE MARKT

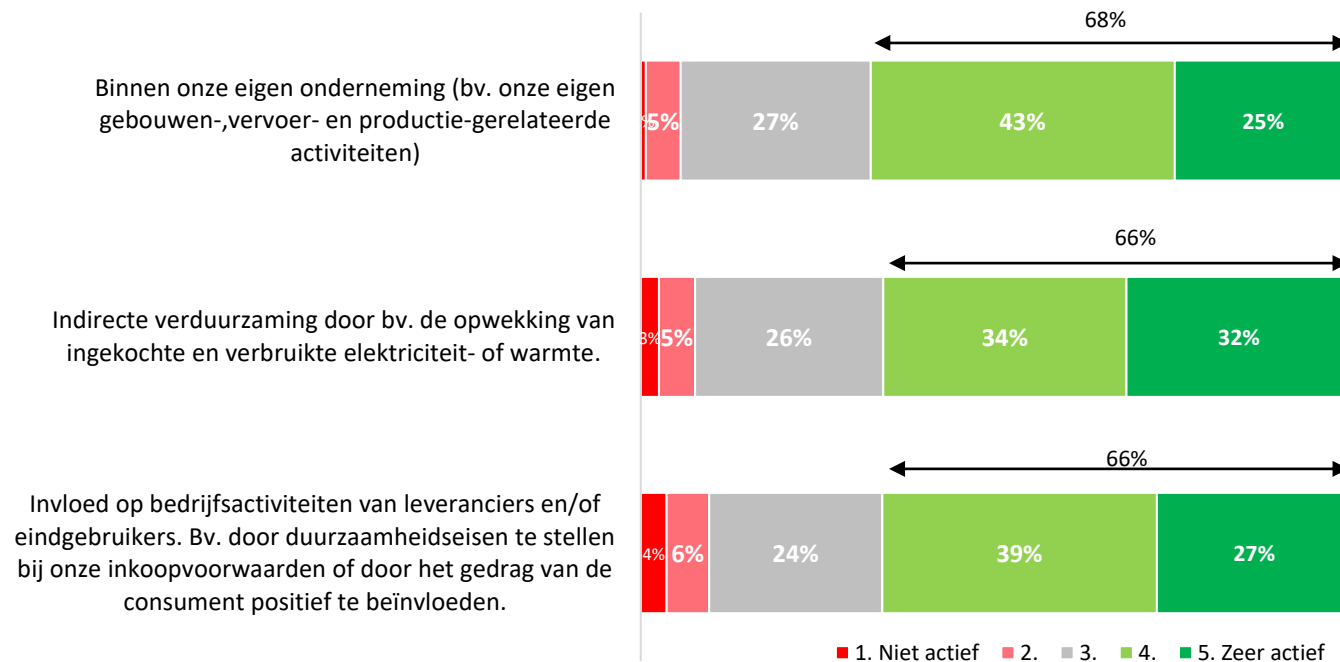
Ca. 2 op de 5 bedrijven die menen dat stikstof maatregelen bijdragen aan onzekerheid in de markt geven aan dat ze hun voorgenomen verduurzamingsinvesteringen hebben vergroot.

Onzekerheden	N	Voorgenomen verduurzamingsinvesteringen				
		Vergroot	Verkleind	Uitgesteld	Vervroegd	Geen invloed
Stikstof maatregelen	98	36%	59%	38%	13%	0%
Nieuwe overheidsmaatregels ivm klimaatdoelen	105	34%	54%	39%	10%	1%
Ontwikkeling coronavirus	111	32%	51%	37%	13%	6%
Lockdownachtige maatregelen	103	35%	53%	36%	12%	5%
Inflatie	112	34%	55%	35%	11%	3%
Wel of niet krijgen van steunpakketten	91	31%	56%	38%	11%	2%
Terugbetalen steunpakketten	87	38%	61%	36%	8%	1%
Stijgende energieprijzen	102	32%	59%	33%	10%	4%
Leveranciersproblemen	104	34%	57%	38%	13%	5%
Persoonelstekorten	92	36%	55%	33%	8%	5%
Grondstoftekorten	94	34%	59%	37%	13%	1%

Vraag U heeft aangegeven dat er momenteel onzekerheid is in de markt. Geef aan in welke mate de volgende thema's bijdragen aan deze onzekerheid binnen uw bedrijf. | Vraag Heeft de onzekerheid in de markt invloed gehad op voorgenomen verduurzamingsinvesteringen van uw bedrijf?

VORM VERDUURZAMING

Het grootbedrijf is meer bezig met indirecte verduurzaming door bv. de opwekking van ingekochte en verbruikte elektriciteit-of warmte dan middelgrote bedrijven.

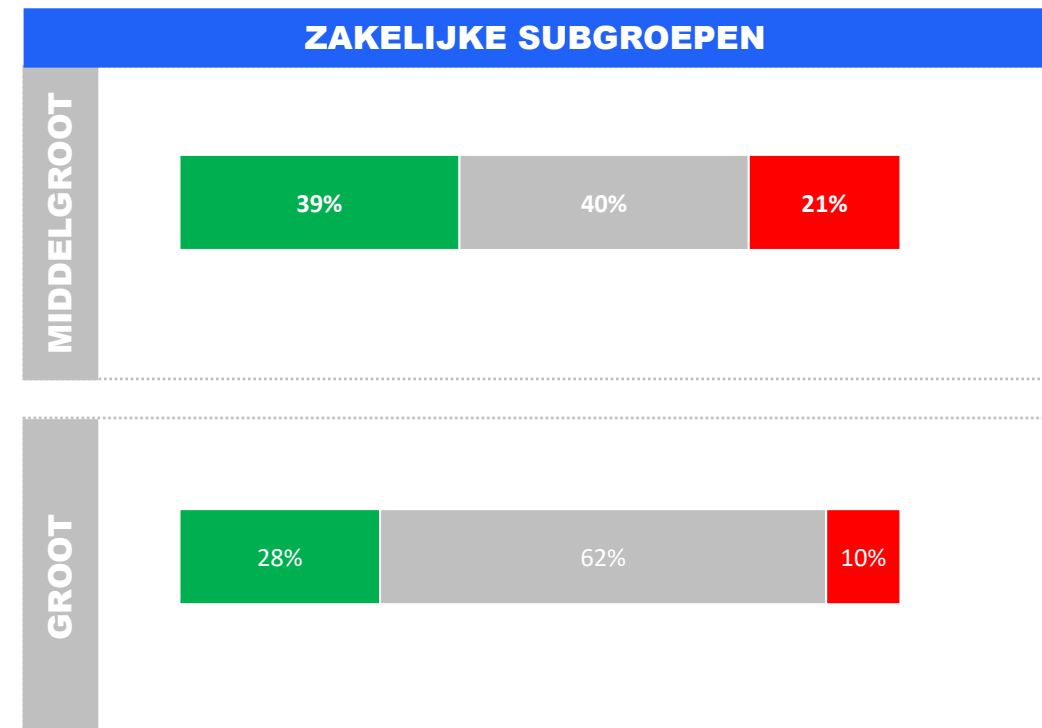
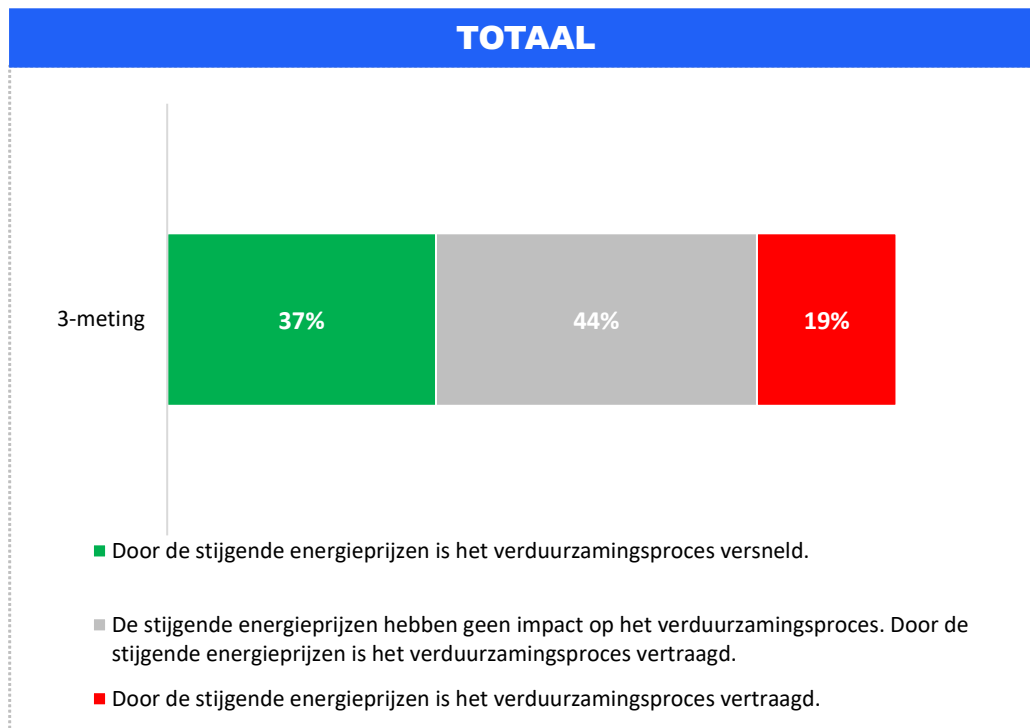
(Zeer) Actief	
Middel groot	Groot
67%	71%
64%	76%*
66%	68%

Vraag: Op wat voor manier is uw bedrijf actief bezig met verduurzaming?

* Significant op 0.05 niveau

ENERGIE PRIJZEN

37% van de bedrijven geeft aan dat het verduurzamingsproces versneld is door de stijgende energieprijzen. Dit zien we vooral terug onder de middelgrote bedrijven (niet significant verschil).

Vraag Aardgas is razendsnel duurder geworden o.a. omdat wereldwijd meer gas gebruikt is door het snel aantrekken van de economie na de coronacrisis. Hebben de stijgende energieprijzen impact op het verduurzamingstempo binnen uw bedrijf?

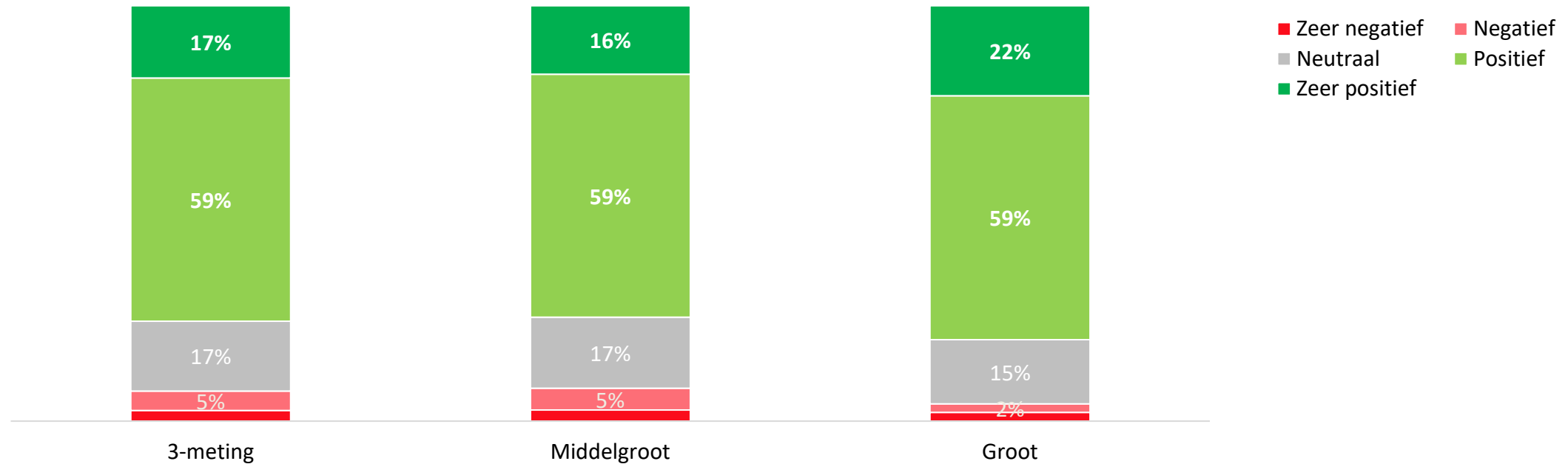
* Significant op 0.05 niveau

HOUDING TOV. KLIMAATVERANDERING MAATREGELEN

- 3-METING

Men is positief ten opzichte van de maatregelen tegen klimaatverandering.

Houding maatregelen tegen klimaatverandering

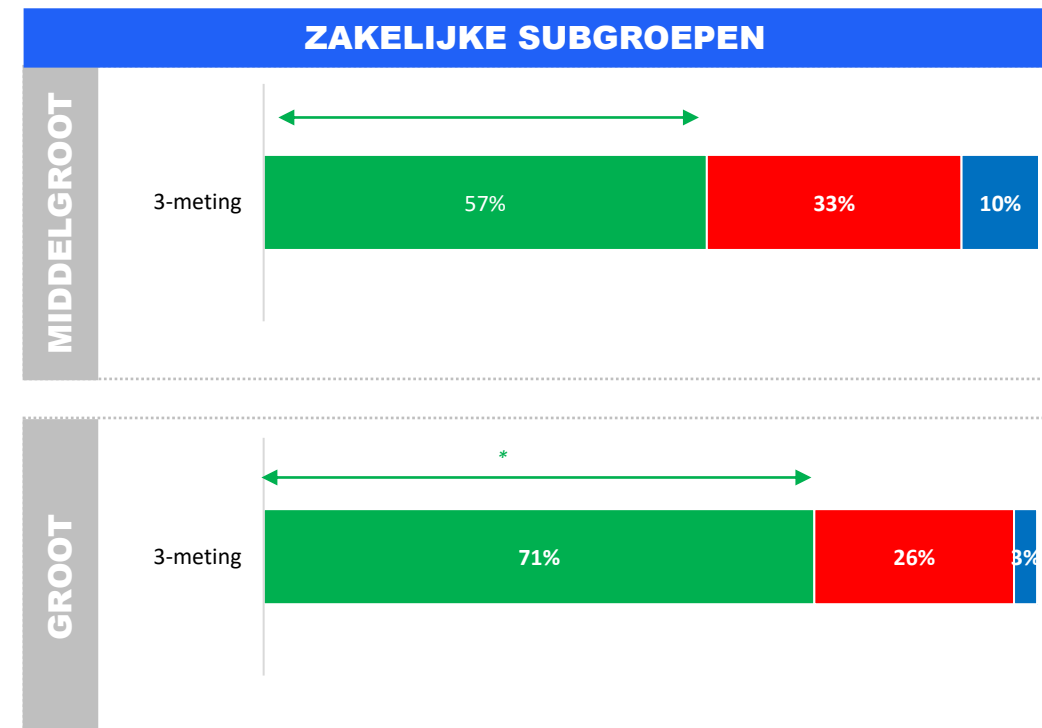
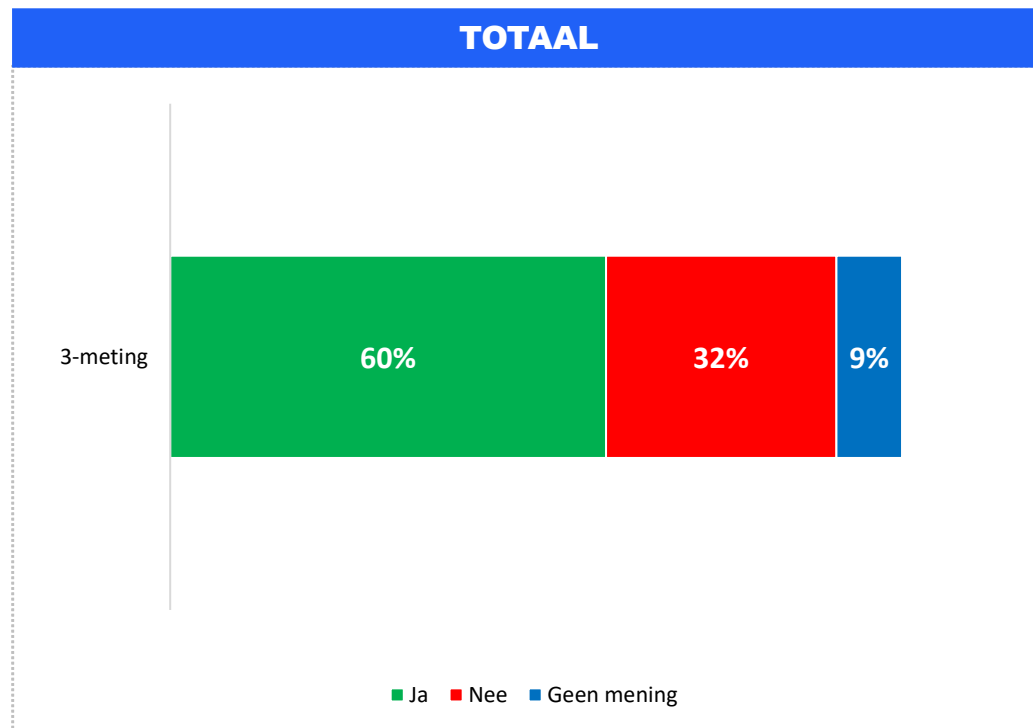

Vraag: Op zowel internationaal, Europees als nationaal niveau worden er ingrijpende maatregelen genomen om klimaatverandering tegen te gaan, hoe kijkt u hier tegen aan?

* Significant op 0.05 niveau

HAALBAARHEID EUROPESE GREENDEAL

Ruim de helft van de bedrijven is positief over de haalbaarheid van de Europese greendeal. Grootbedrijven hebben hierbij een significant positievere houding dan middelgrote bedrijven.

Vraag: Denkt u dat we in Nederland de doelstellingen van de Europese Green Deal gaan halen door ons te houden aan de afspraken in het klimaatakkoord?

* Significant op 0.05 niveau

HET REGEERAKKOORD

Ondanks dat grote bedrijven positiever zijn over de haalbaarheid van de Europese greendeal, zijn de grote bedrijven kritischer over de ambities van het regeerakkoord. Men vindt het onder andere schadelijker voor de concurrentiepositie van Nederland en de ambities naïef.

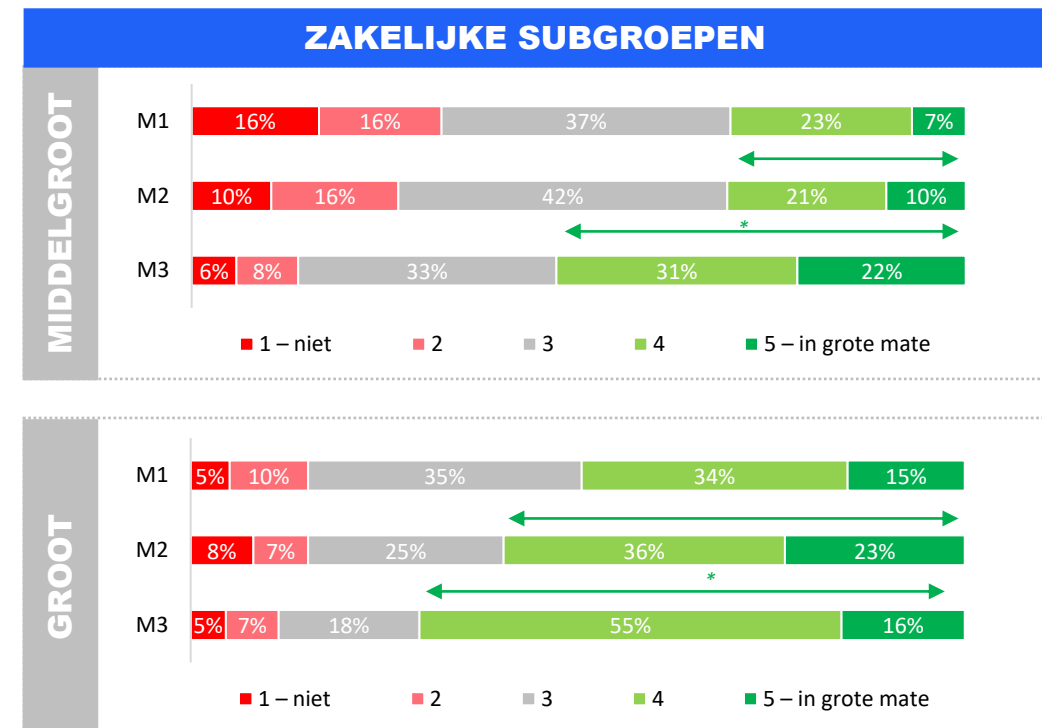
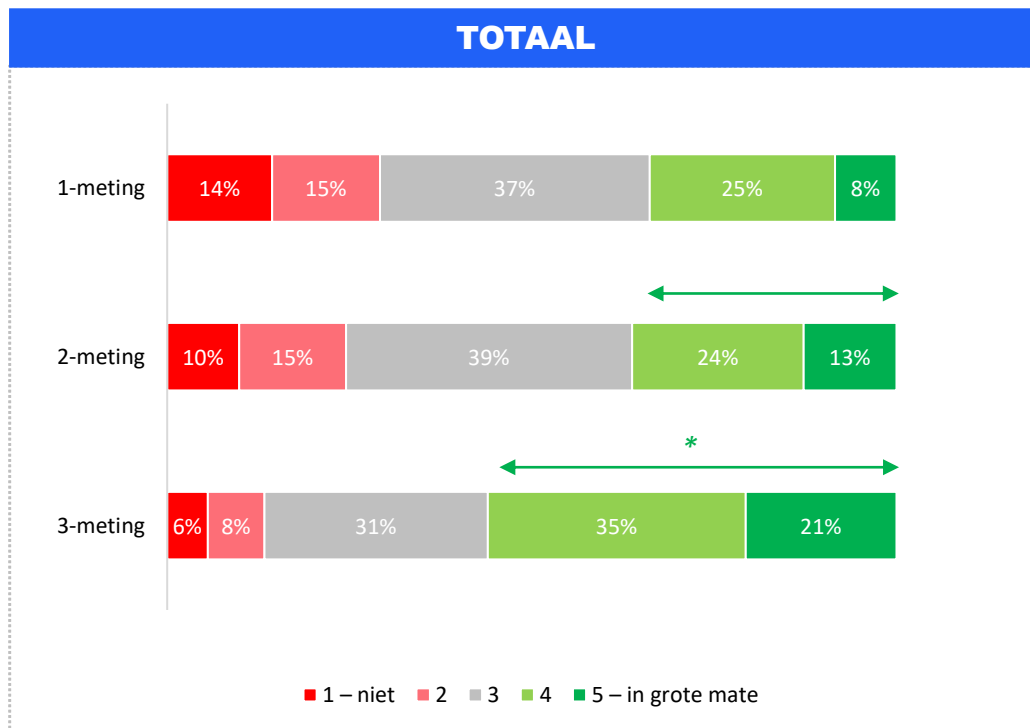
De ambities van het regeerakkoord..	TOTAAL	MIDDELGROOT	GROOT
	3-METING	3-METING	3-METING
... zijn een goede aanzet, maar nog niet specifiek genoeg	64%	63%	72%
...zijn geschikt als raamwerk voor beleid en implementatie	60%	59%	66%
... bestaat uit veel elementen en te weinig beslissingen	58%	55%	72%
... sluit onvoldoende aan bij het bedrijfsleven en het buitenlands beleid	55%	53%	65%
...zijn niet haalbaar	55%	54%	60%
...zijn te ambitieus	51%	50%	58%
... zijn naïef	49%	46%	61%
...zijn schadelijk voor de concurrentiepositie van Nederland	48%	45%	61%
... zijn schadelijk voor de concurrentiepositie van mijn bedrijf	47%	45%	54%
... zijn voor onze bedrijfsactiviteiten niet relevant	46%	43%	60%

Vraag: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met onderstaande stellingen? (top-2 box)

■
■
■
 = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan middelgroot (0.05)

ROL VAN OVERHEIDSBELEID

De overheid heeft dit jaar een significant grotere rol gespeeld bij de verduurzaming van bedrijven, zowel bij de middel als grote bedrijven.

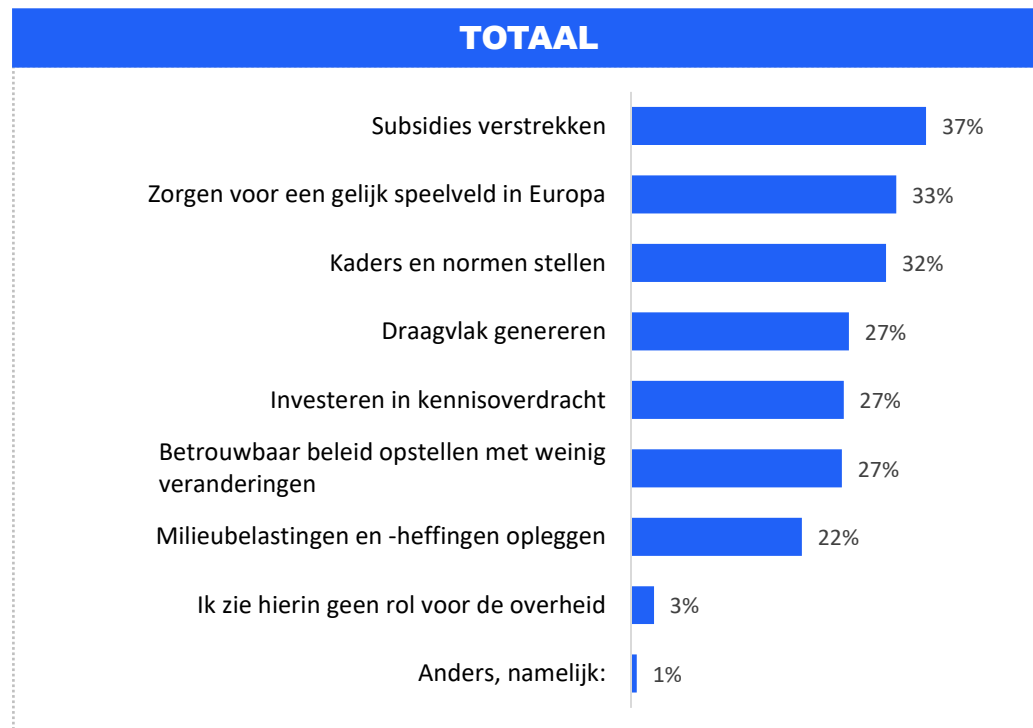

Vraag: In welke mate heeft overheidsbeleid een rol in gespeeld in de verduurzaming van uw bedrijf?

* Significant op 0.05 niveau

ROL VAN DE OVERHEID BIJ VERDUURZAMING

De overheid kan voornamelijk helpen met het verduurzamen van het bedrijfsleven door subsidies te verstrekken en te zorgen voor een gelijkspeelveld in Europa.

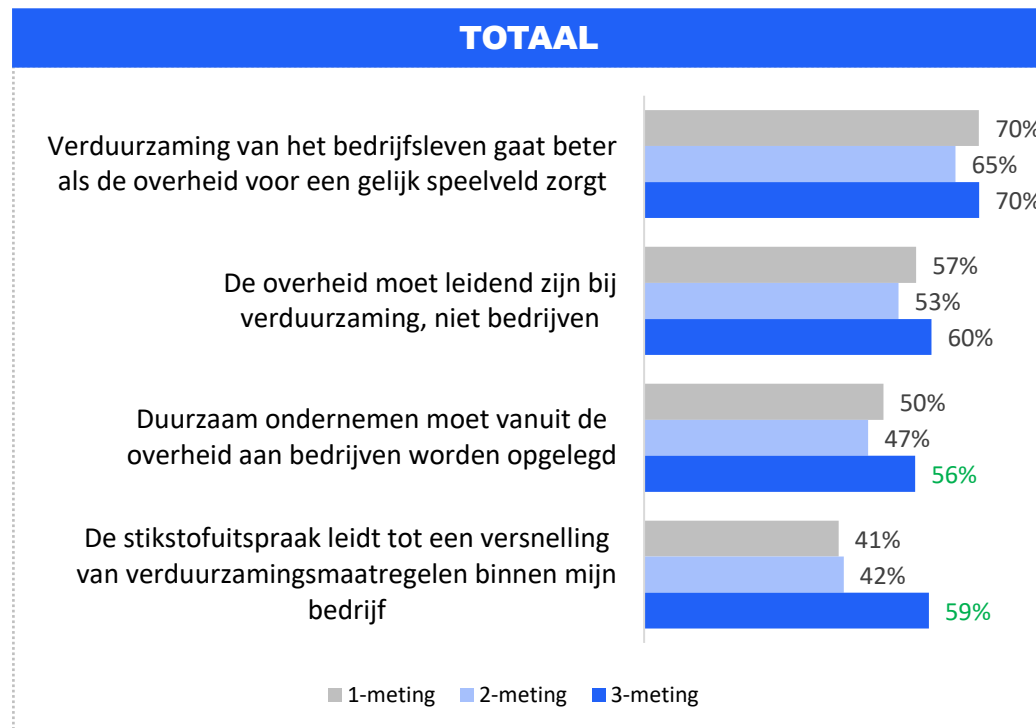
MIDDELGROOT	GROOT
3-METING	3-METING
39%	30%
34%	30%
33%	29%
28%	27%
25%	35%
26%	28%
21%	24%
3%	1%
1%	1%

Vraag: Welke rol kan de overheid volgens u spelen bij het verduurzamen van het bedrijfsleven?

■ ■ ■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan middel groot (0.05)

STELLINGEN – ROL VAN DE OVERHEID

Deze meting zien we dat meer bedrijven vinden dat duurzaam ondernemen moet worden opgelegd. Met name grote bedrijven vinden dat duurzaamheidsmaatregelen moeten worden opgelegd. Daarnaast zien we dat voor meer bedrijven de stikstofuitspraak leidt tot een versnelling van verduurzamingsmaatregelen dit jaar.

MIDDELGROOT			GROOT		
1-METING	2-METING	3-METING	1-METING	2-METING	3-METING
70%	64%	68%	69%	69%	79%
58%	53%	59%	50%	55%	66%
48%	44%	54%	56%	60%	68%*
40%	41%	57%	44%	47%	69%

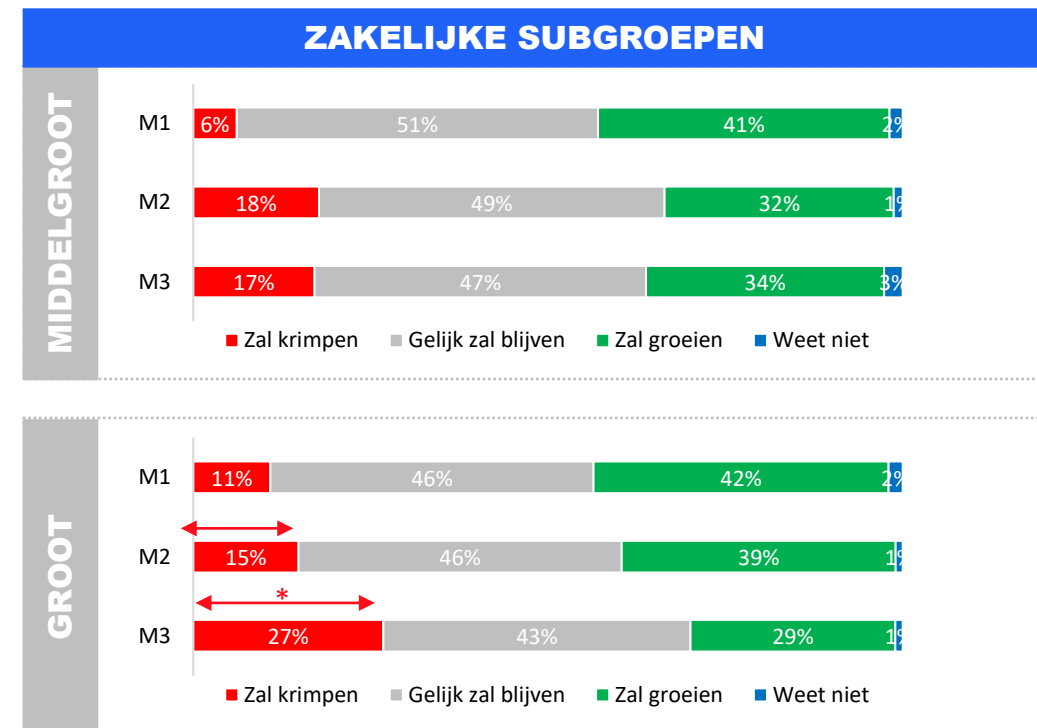
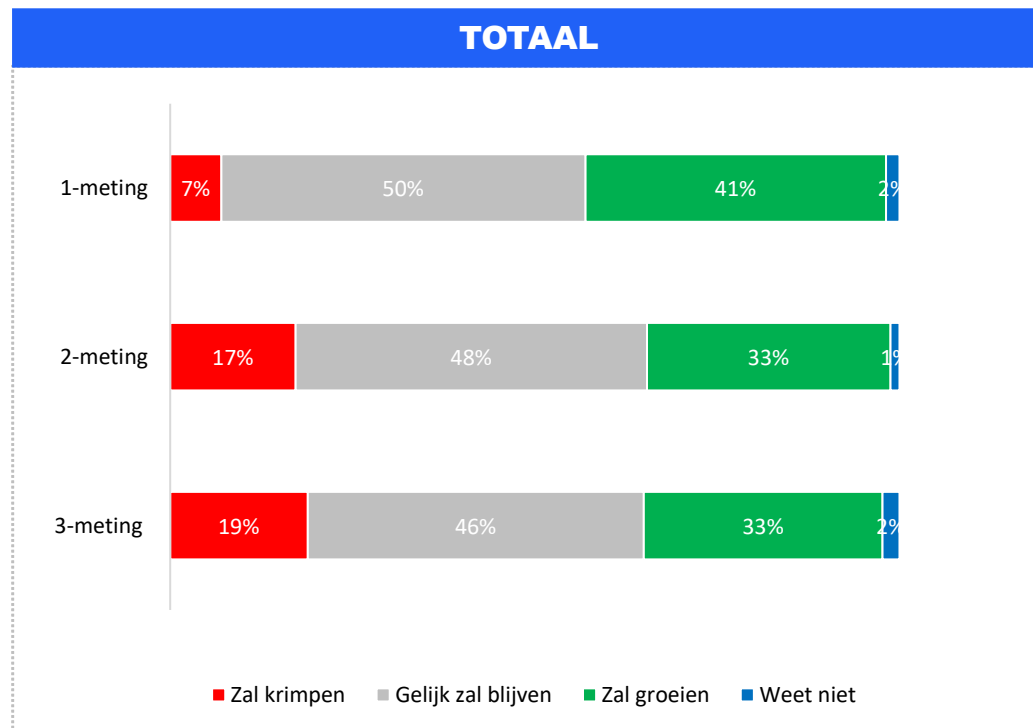
Vraag: Kunt u aangeven in hoeverre u het eens bent met onderstaande stellingen? (top-2 box)

* Significant in vergelijking met de middelgrote groep 0.05 niveau

■ = significant hoger/ ■ = significant gelijk aan/ ■ = significant lager dan 2-meting (0.05)

VERWACHTE OMZET

Over het algemeen is men net zo positief over de omzet als een jaar geleden. Bij grote bedrijven is de verwachting dat de omzet zal krimpen gegroeid in vergelijking met de 2-meting van vorig jaar.

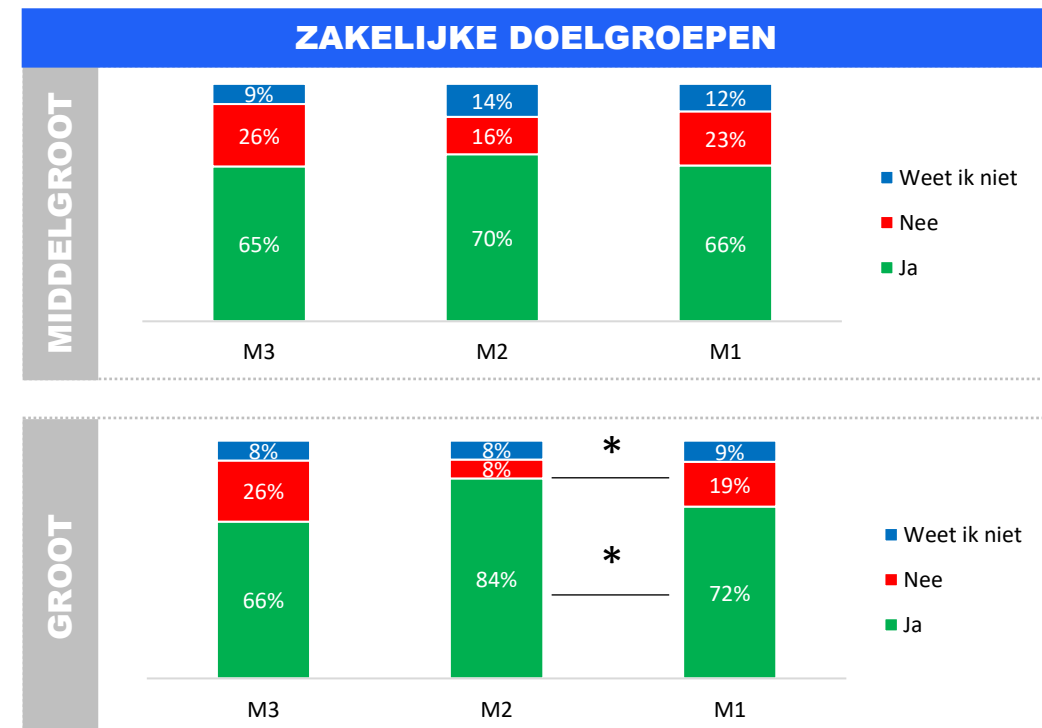
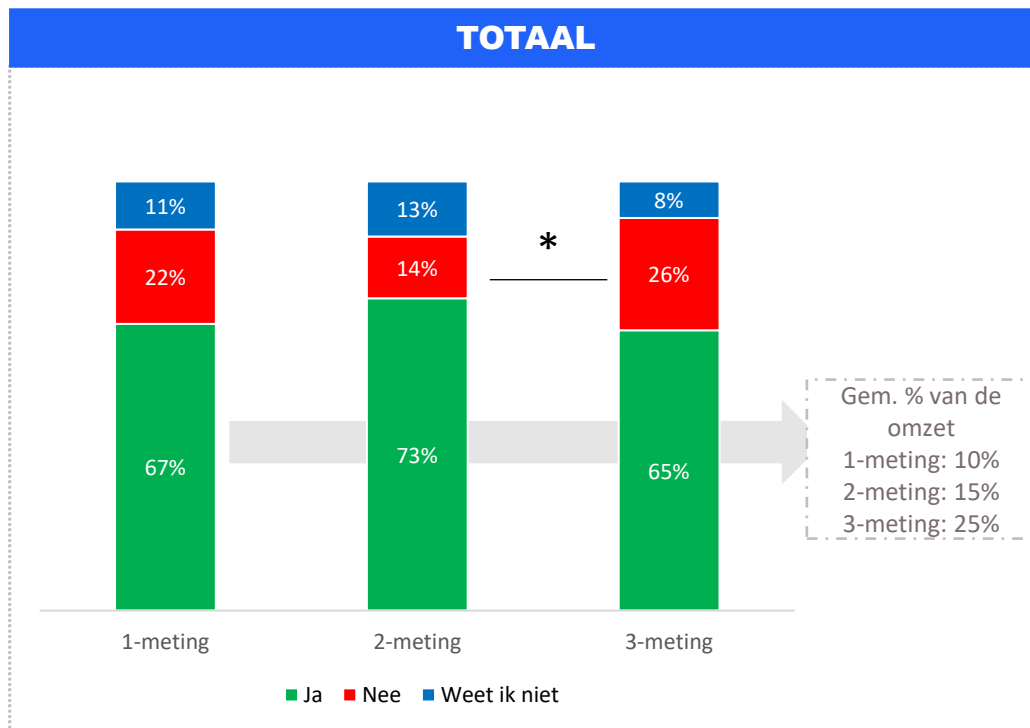

Vraag: Ik verwacht dat de omzet van mijn bedrijf de komende 12 maanden:

* Significant in vergelijking met meting-2 groep 0.05 niveau

KOSTEN VERDUURZAMING

We zien dat meer bedrijven verwachten geen kosten te maken voor verduurzaming in de komende 2 jaar dan afgelopen meting. Vooral bij grote bedrijven zien we een toename in bedrijven die verwachten geen kosten te maken voor verduurzaming. Tegelijkertijd zien we een toename in budget voor de bedrijven die wel kiezen de komende 2 jaar te verduurzamen.

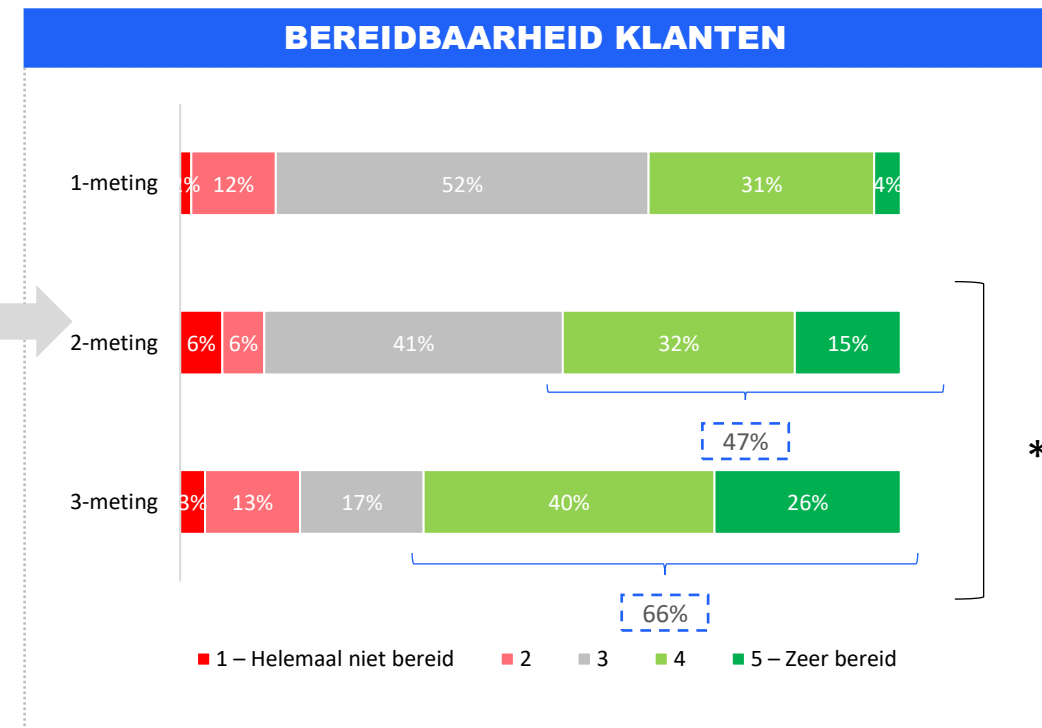
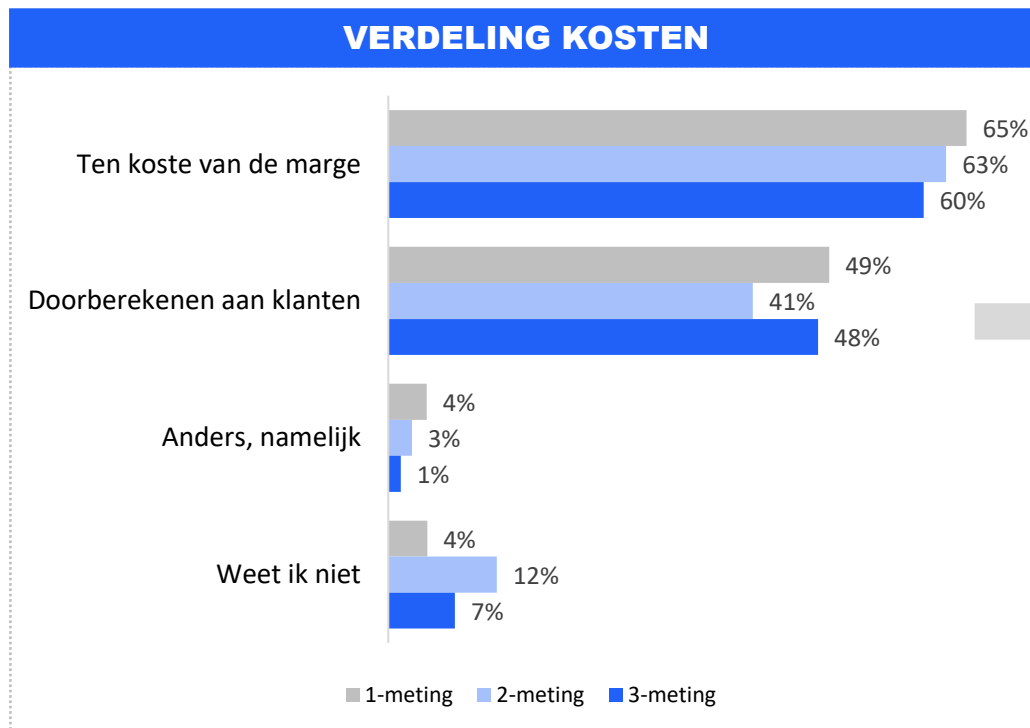

Vraag: Verwacht u dat er binnen uw bedrijf de komende twee jaar kosten worden gemaakt voor verduurzaming?
 Vraag: Hoe groot is het budget van uw bedrijf voor verduurzaming voor de komende twee jaar als percentage van de omzet?

* Significant op 0.05 niveau

KOSTEN VERDUURZAMING

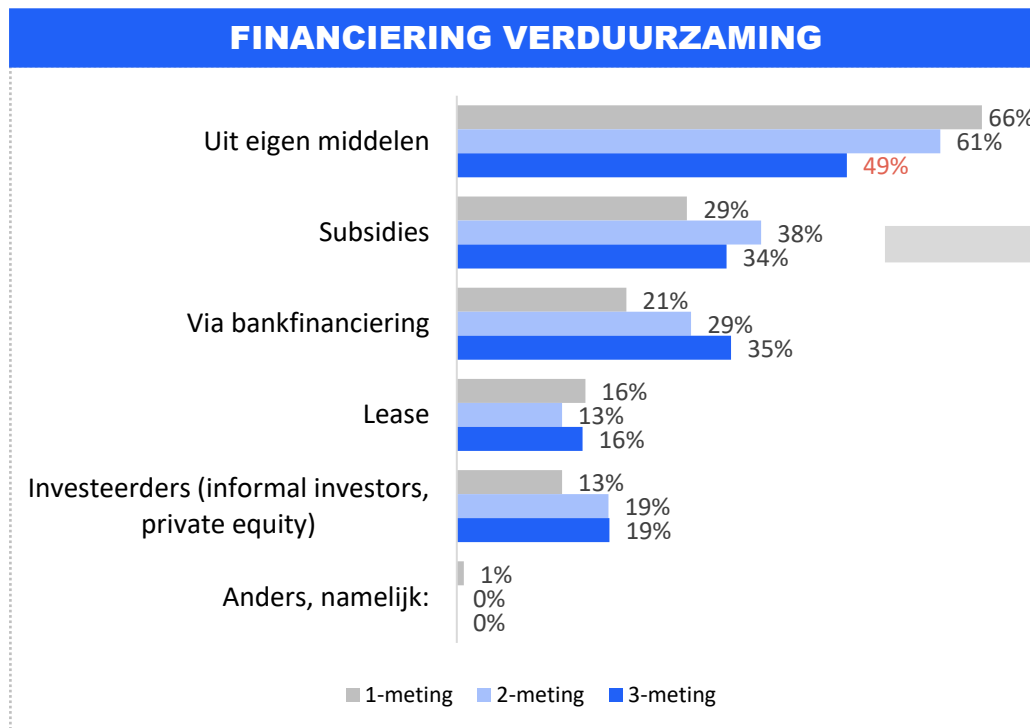
We zien dat bedrijven denken dat klanten meer bereid zijn doorberekende kosten voor verduurzaming te betalen, momenteel zien we nog geen significante stijging in het doorberekenen van verduurzamingskosten aan de klanten.

Vraag: Hoe verwacht u de kosten voor investeringen verduurzaming te verdelen (in uw bedrijf, of in uw branche)?
 Vraag: In welke mate denkt u dat uw klanten bereid zijn om doorberekende kosten voor verduurzaming te betalen?

FINANCIERING VAN VERDUURZAMING

Men financiert minder uit eigen middelen dan bij de vorige meting.

SUBSIDIES & FISCALE REGELINGEN			
	1-METING	2-METING	3-METING
Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE+ subsidie)	41%	37%	32%
Salderingsregeling of 'postcoderoosregeling' voor zonnepanelen	36%	31%	28%
Milieu-investeringsaftrek (MIA)	36%	39%	32%
Energie-investeringsaftrek (EIA)	33%	36%	41%
Willekeurige afschrijving milieu-investeringen (Vamil)	29%	24%	23%
Regeling Groenprojecten (korting op rentetarief via Groencertificaat)	24%	27%	18%
Subsidieregeling verduurzaming mkb (SVM)	N/A	N/A	40%
Anders, namelijk:	0%	1%	0%

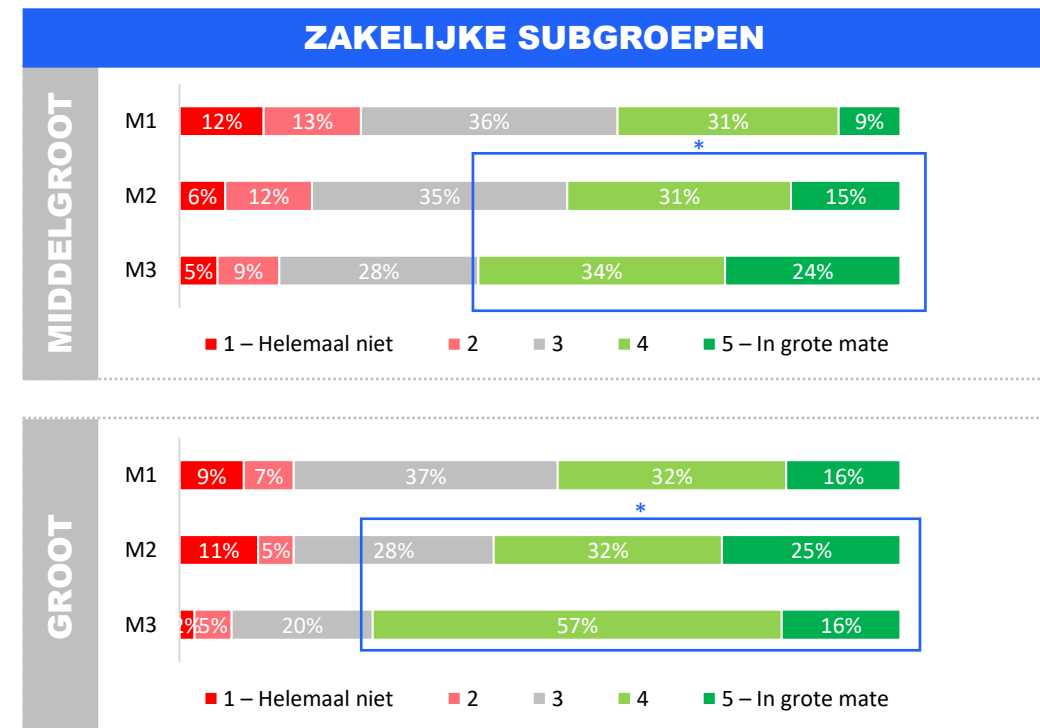
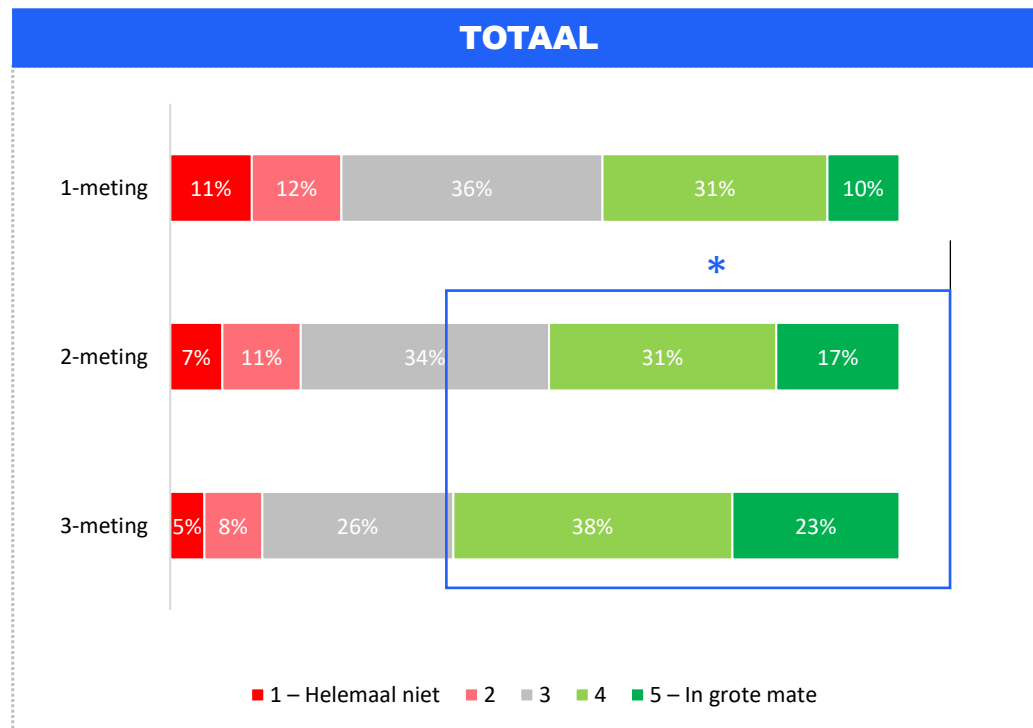
Vraag: Hoe financiert uw bedrijf verduurzaming?

Vraag: Van welke subsidies en fiscale regelingen maakt uw bedrijf gebruik? | Subsidieregeling verduurzaming mkb (SVM) toegevoegd als antwoordoptie tijdens 3-meting

■ ■ ■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 2-meting (0.05)

IMPACT FINANCIËLE SITUATIE

De financiële situatie speelt een grotere rol bij verduurzaming, zowel bij middelgrote als grote bedrijven.

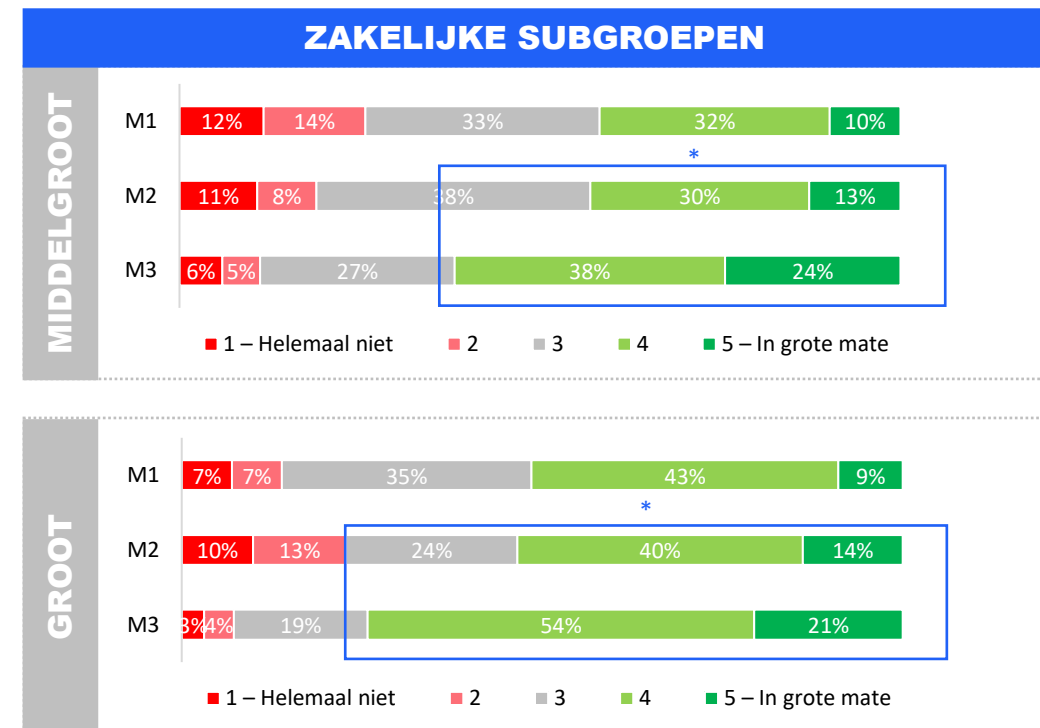
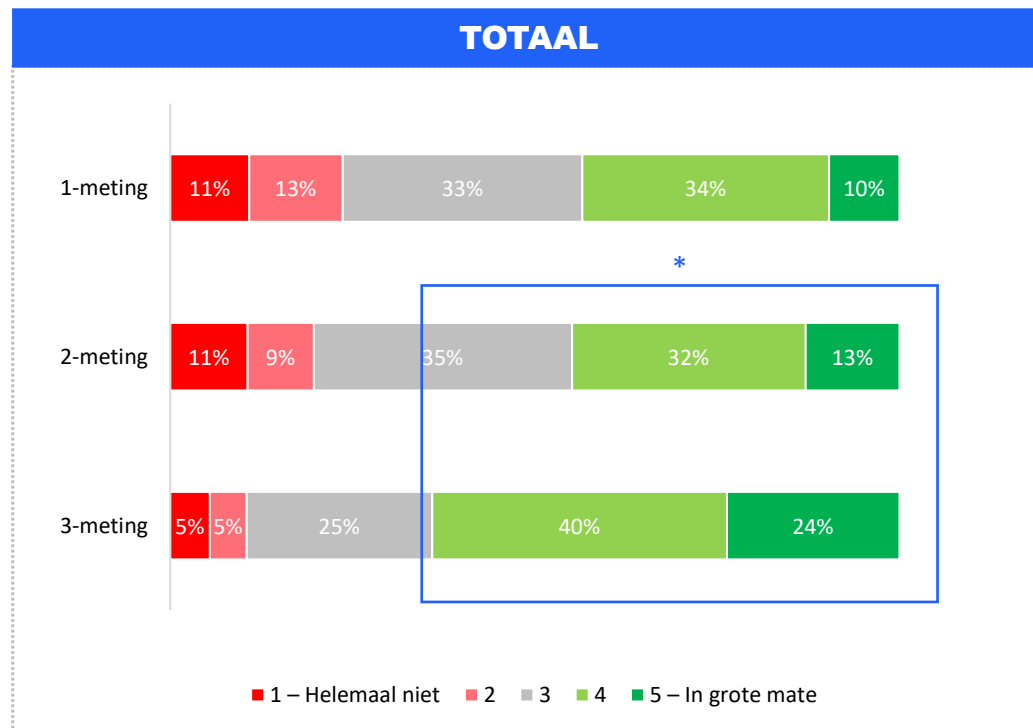

Vraag: In hoeverre hangt het verduurzamen van uw bedrijf af van de financiële situatie van uw bedrijf?

* Significant op 0.05 niveau

NOODZAAK FINANCIERING

Ook is de noodzaak voor financiering significant toegenomen bij zowel grote als middelgrote bedrijven.

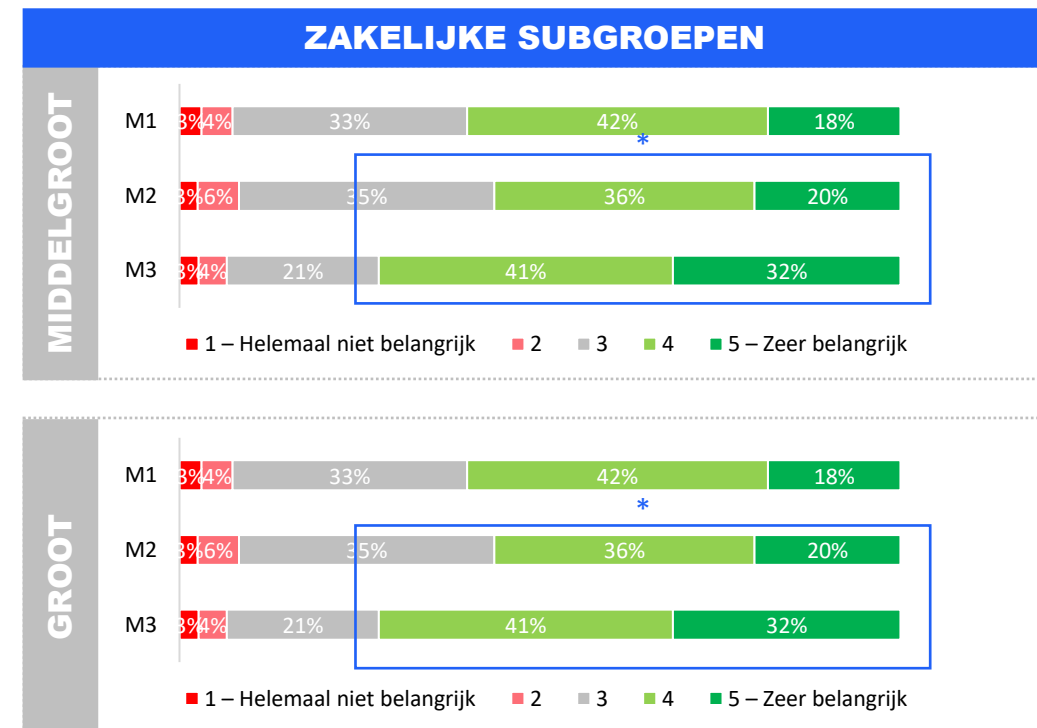
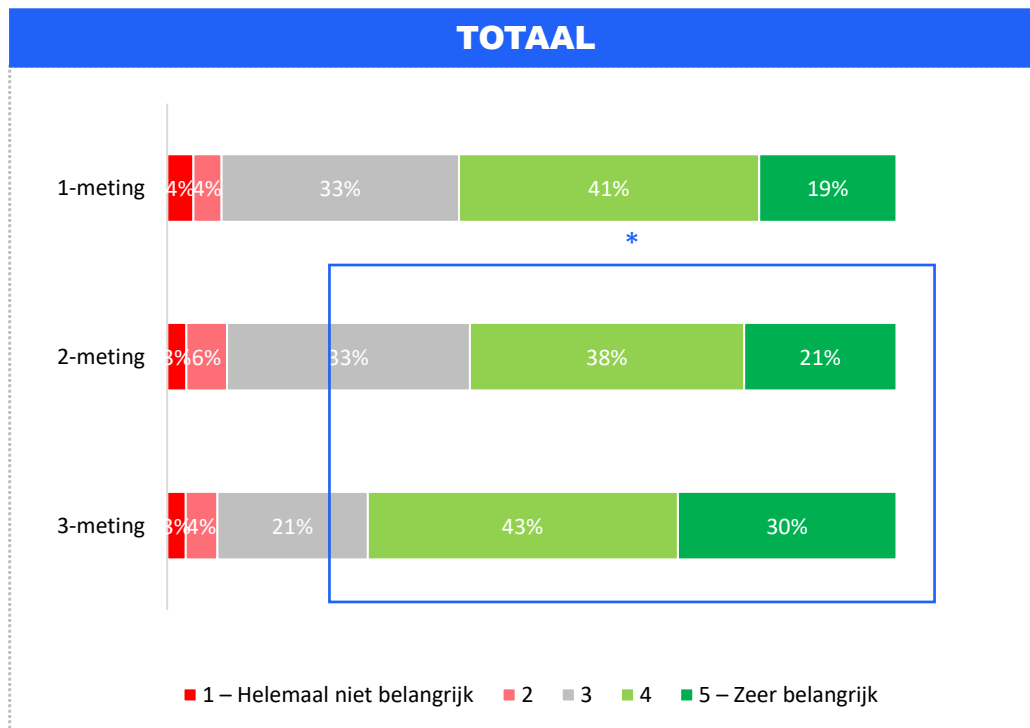

Vraag: Is financiering/ investering noodzakelijk voor uw bedrijf om te verduurzamen?

* Significant op 0.05 niveau

BELANG TERUGVERDIENTIJD

Ook het belang van de terugverdientijd is significant gestegen vergeleken met de vorige meting, voor beide zakelijke subgroepen.

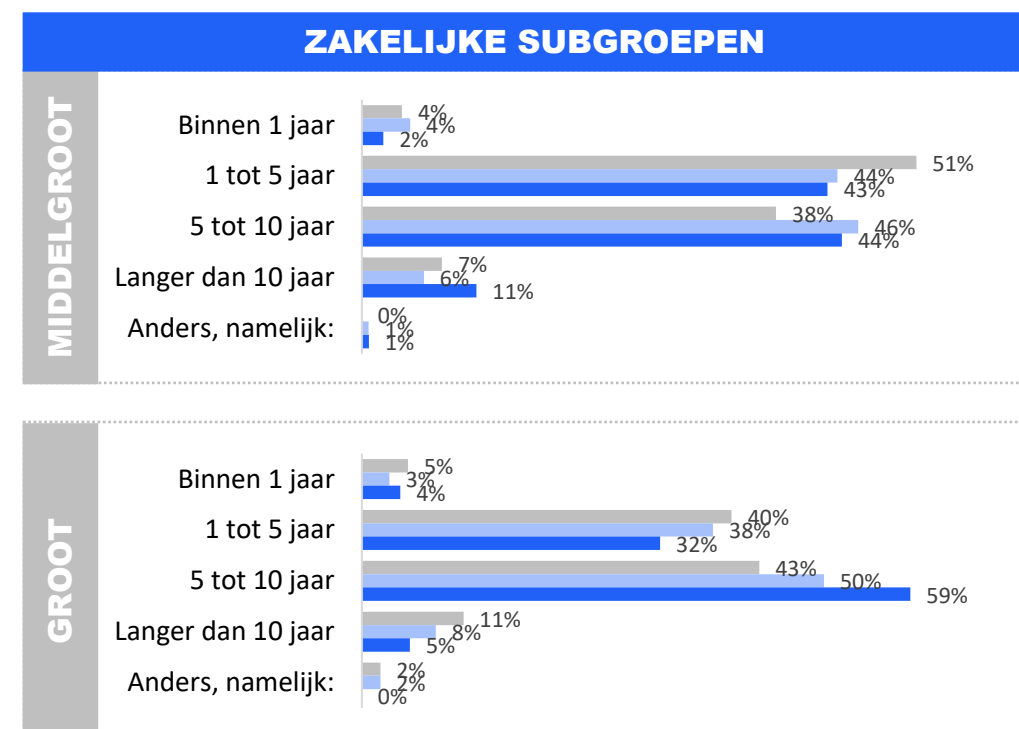
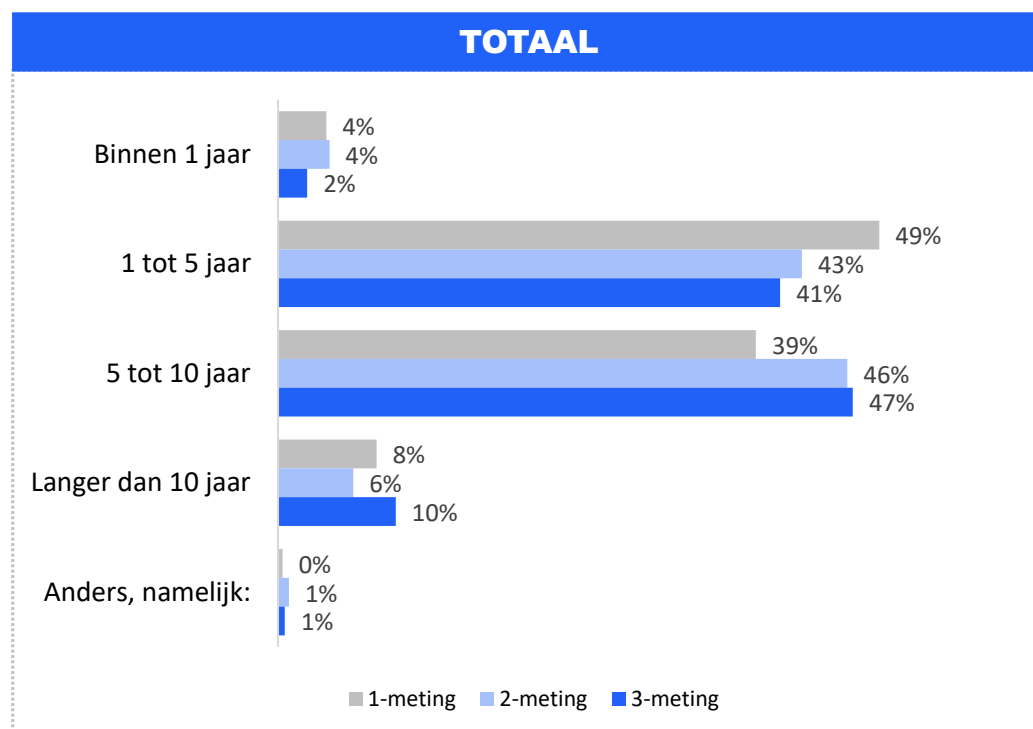

Vraag: Hoe belangrijk vindt u (kennis over) de terugverdientijd bij verduurzamingsinvesteringen?

* Significant op 0.05 niveau

ACCEPTABELE TERUGVERDIENTIJD

Grootbedrijven vinden een langere terugverdientijd acceptabeler dan middelgrote bedrijven. Dit is gedurende het afgelopen jaar niet veranderd.

Vraag: Wat vindt u een acceptabele terugverdientijd van verduurzamingsinvesteringen?

* Significant op 0.05 niveau

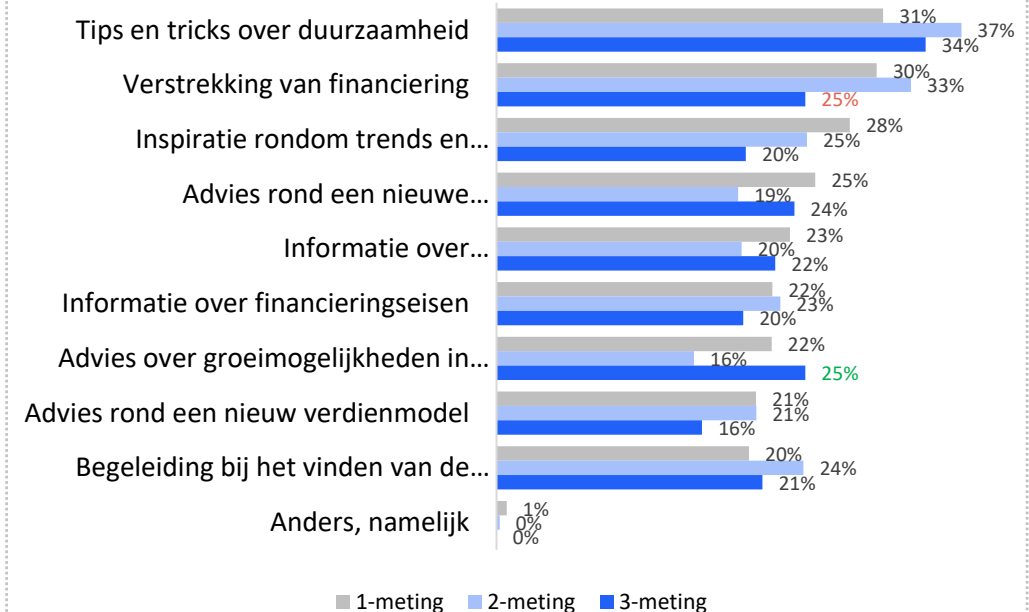
HULP EN BEGELEIDING BIJ FINANCIERINGEN

Er is nu meer behoefte aan begeleiding bij de financiering op het gebied van duurzaamheid, vooral onder middelgrote bedrijven. Men heeft minder behoefte aan verstrekking van financiering en juist meer behoefte aan advies over groeimogelijkheden in hun branche.

BEGELEIDING

	TOTAAL		MIDDEL- GROOT	GROOT
1-METING	63%		60%	80%
2-METING	73%		72%	80%
3-METING	83%		82%	89%

TYPE BEGELEIDING

Vraag: Heeft u behoefte aan meer hulp of begeleiding bij de financieringen op het gebied van duurzaamheid van uw bedrijf? (top-2 box)
 Vraag: Waar ligt uw grootste behoefte met betrekking tot hulp of begeleiding rondom financieringen?

■ ■ ■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 2-meting (0.05)

HULP FINANCIËLE INSTELLINGEN

Door deze groeiende behoefte aan hulp en begeleiding groeit ook de benodigde hulp van financiële instellingen, al is er geen sprake van een significante stijging. Ook bij financiële instellingen wordt de hulp voornamelijk gezocht in het verstrekken van financiering en het geven van tips en tricks.

HULP FINANCIËLE INSTELLINGEN

	TOTAAL	MIDDEL-GROOT	GROOT
1-METING	75%	73%	84%
2-METING	82%	81%	87%
3-METING	88%	89%	87%

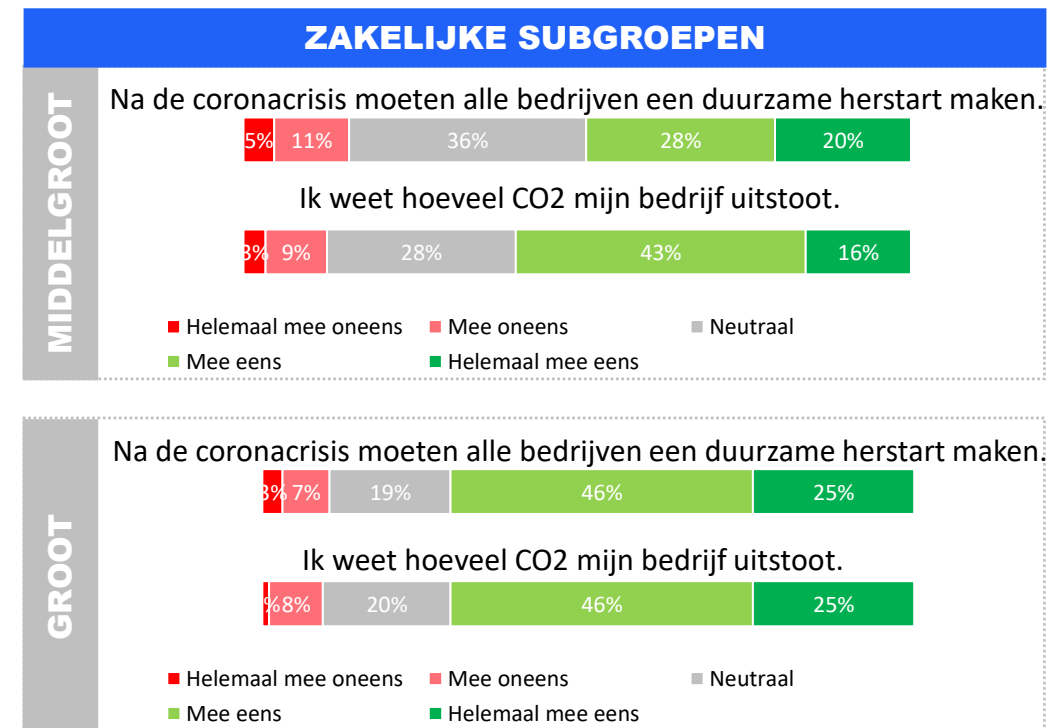
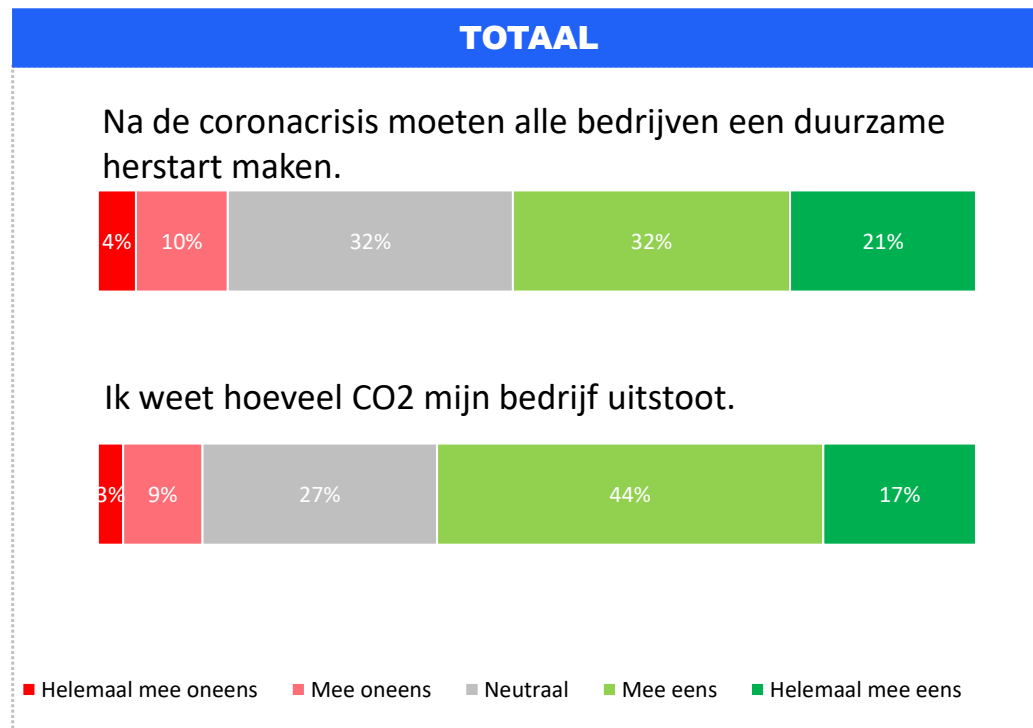
HOE KUNNEN FINANCIËLE INSTELLINGEN HELPEN

	1-METING	2-METING	3-METING
Verstrekking van financiering	36%	36%	29%
Tips en tricks over duurzaamheid	32%	32%	35%
Informatie over financieringsmogelijkheden	28%	27%	29%
Advies rond een nieuw verdienmodel	24%	24%	18%
Informatie over financieringseisen	24%	29%	21%
Inspiratie rondom trends en ontwikkelingen	24%	21%	21%
Begeleiding bij het vinden van de juiste financiering	21%	25%	20%
Advies over groeimogelijkheden in mijn branche	20%	22%	20%
Advies rond een nieuwe bedrijfsstrategie	16%	23%	21%

Vraag: In hoeverre kunnen financiële instellingen u helpen met de verduurzaming van uw bedrijf? (top-2 box)
 Vraag: Hoe kunnen financiële instellingen u helpen met de verduurzaming van uw bedrijf?

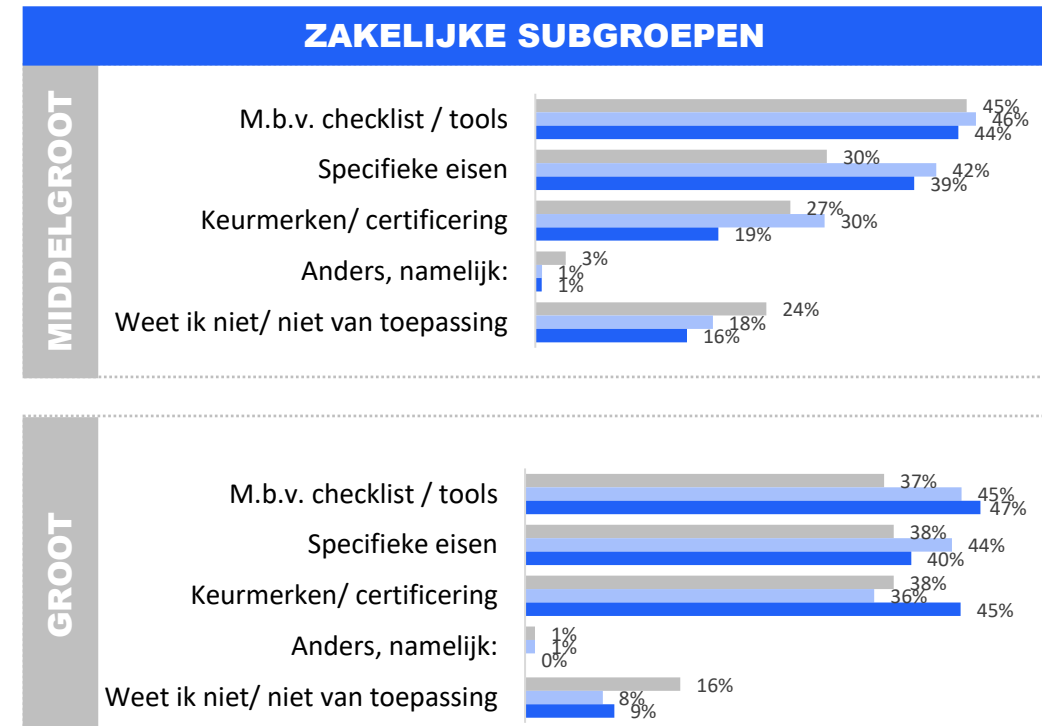
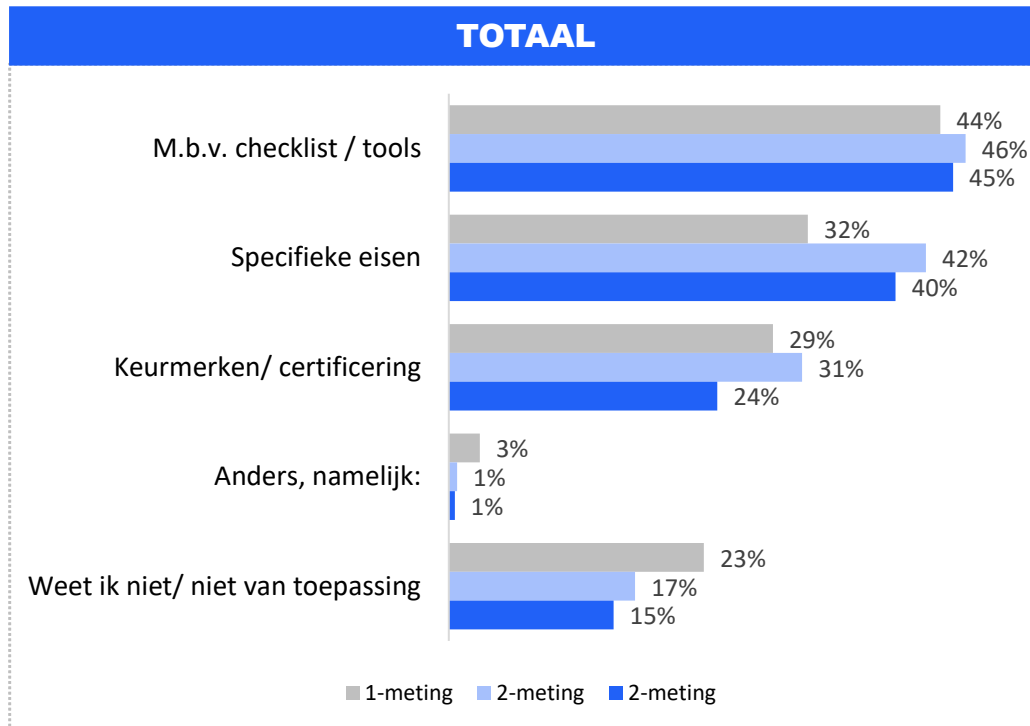
■ ■ ■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 2-meting (0.05)

HOUDING TEN AANZIEN VAN DUURZAAMHEID

Vraag: Wat is uw houding ten opzichte van duurzaamheid binnen uw bedrijf?

VERDUURZAMING MEETBAAR MAKEN

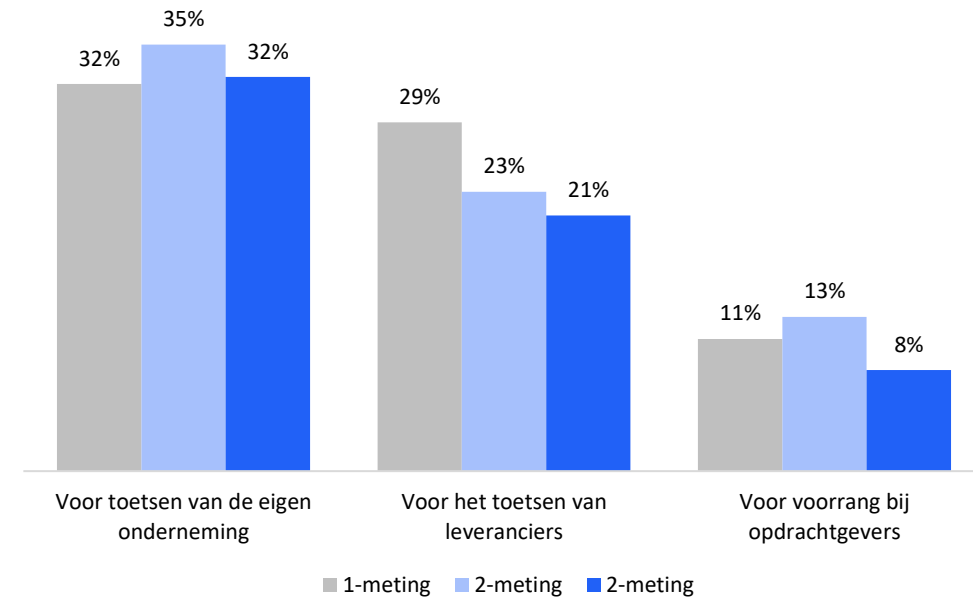
Vraag: Hoe maak u verduurzaming meetbaar binnen uw bedrijf?

CERTIFICERING

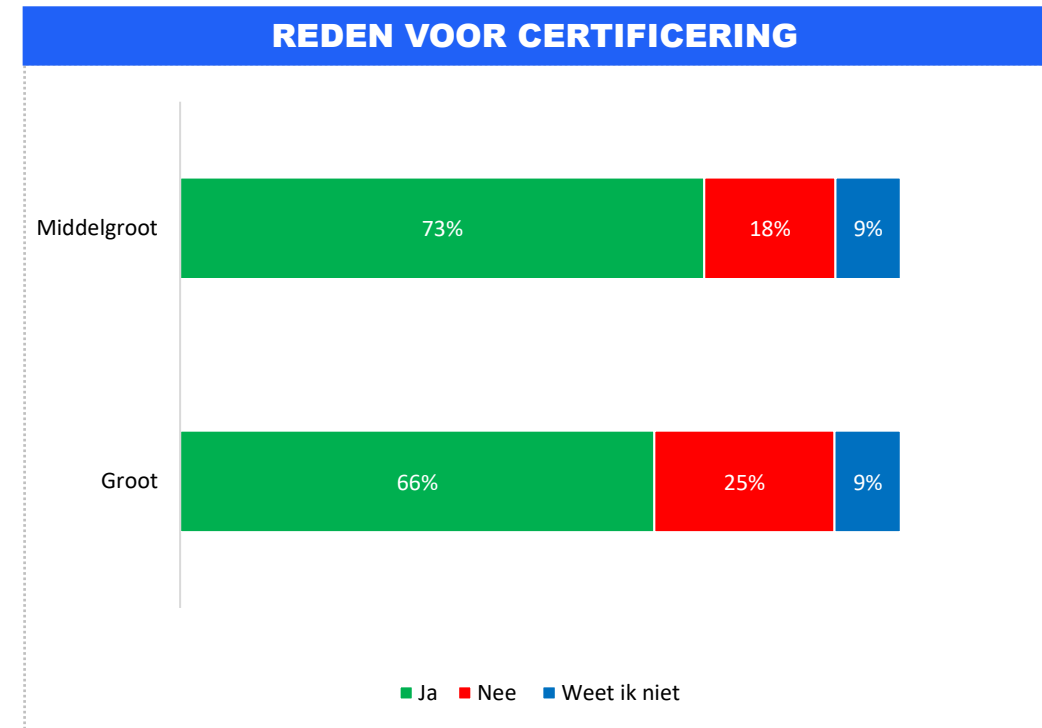
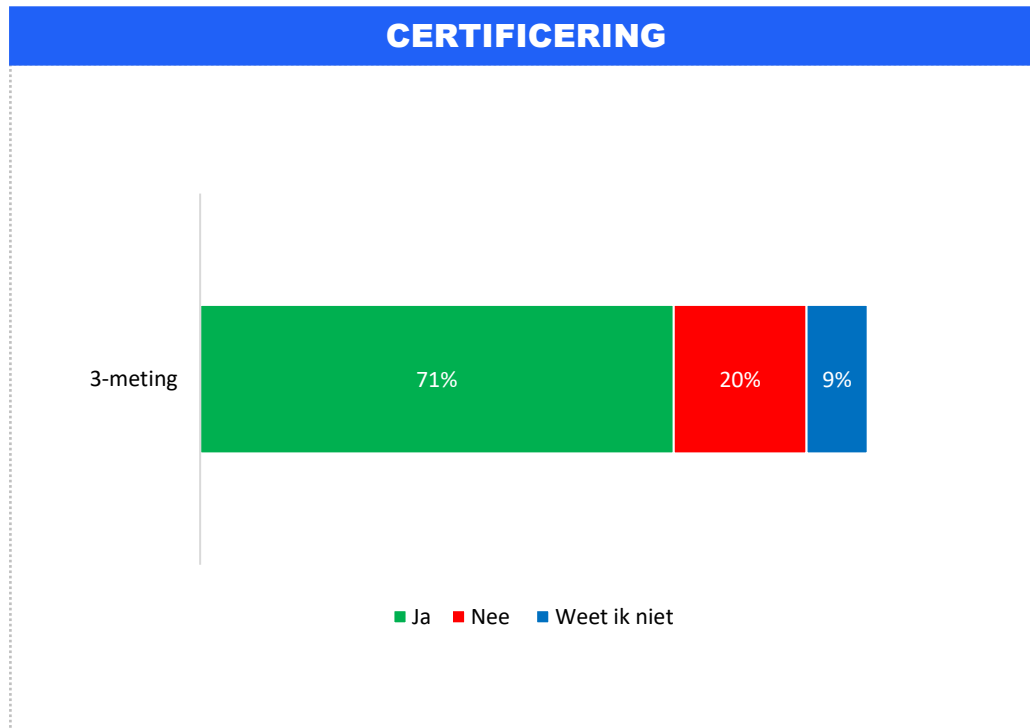
	TOTAAL	MIDDEL- GROOT	GROOT
1-METING	55%	52%	68%
2-METING	53%	51%	63%
3-METING	56%	51%	78%

Vraag: Gebruikt uw bedrijf certificering op het gebied van duurzaamheid?

REDEN VOOR CERTIFICERING

TEVREDEN CERTIFICERING

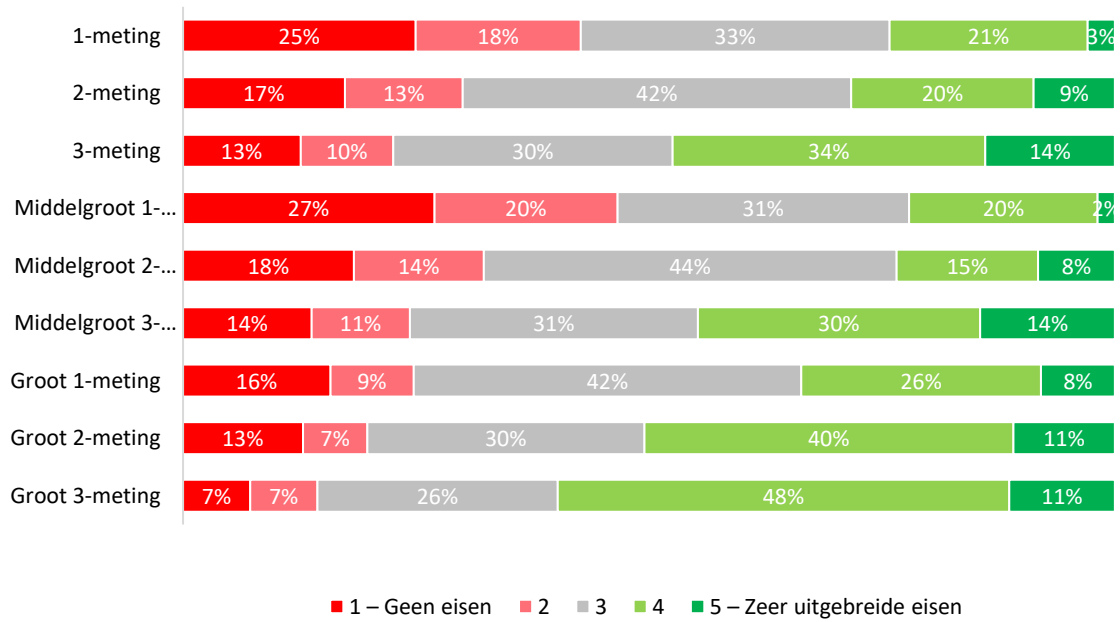

Vraag: Bent u tevreden over de manier waarop deze certificaten duurzaamheid meten binnen uw bedrijf?

DUURZAAMHEIDSEISEN

TOTAAL & ZAKELIJKE SUBGROEPEN

Vraag: Worden er duurzaamheidseisen aan uw bedrijf en/of brancheleden door afnemers gesteld?

TOTAAL - MEER/ MINDER DUURZAAMHEIDSEISEN

	1-METING	2-METING	3-meting
MEER	55%	51%	51%
GELIJK	42%	42%	46%
MINDER	3%	7%	4%

Vraag: Worden er meer duurzaamheidseisen gesteld dan voorheen?

ACHTERGROND - STEEKPROEF

Steekproef

1-meting: n=264
2-meting: n=259
3-meting: n=249

Subgroepen 1-meting

MKB middelgroot (50-249 FTE): n=163
MKB groot (250-1.000 FTE): n=101

Subgroepen 2-meting

MKB middelgroot (50-249 FTE): n=158
MKB groot (250-1.000 FTE): n=101

Subgroepen 3-meting

MKB middelgroot (50-249 FTE): n=152
MKB groot (250-1.000 FTE): n=97

Doelgroep

Het topmanagement (CEO, CFO etc) van bedrijven met 50 tot 1000 FTE. Daarnaast dient het bedrijf geen dochteronderneming van een multinational te zijn.

WEGING

Er is gewogen naar de representatieve verdeling van de zakelijke subgroepen binnen het totale sample. Binnen de subgroepen is geen sprake van een weging.

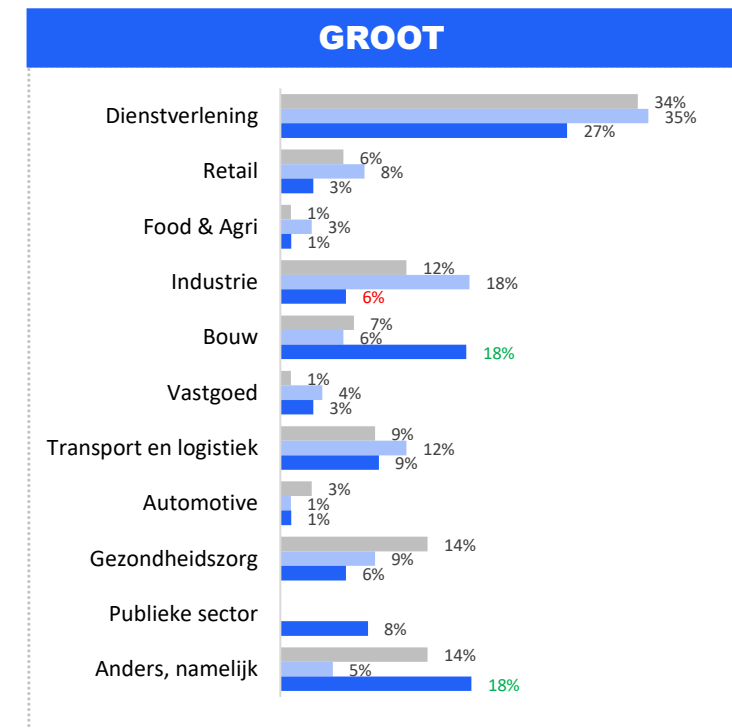
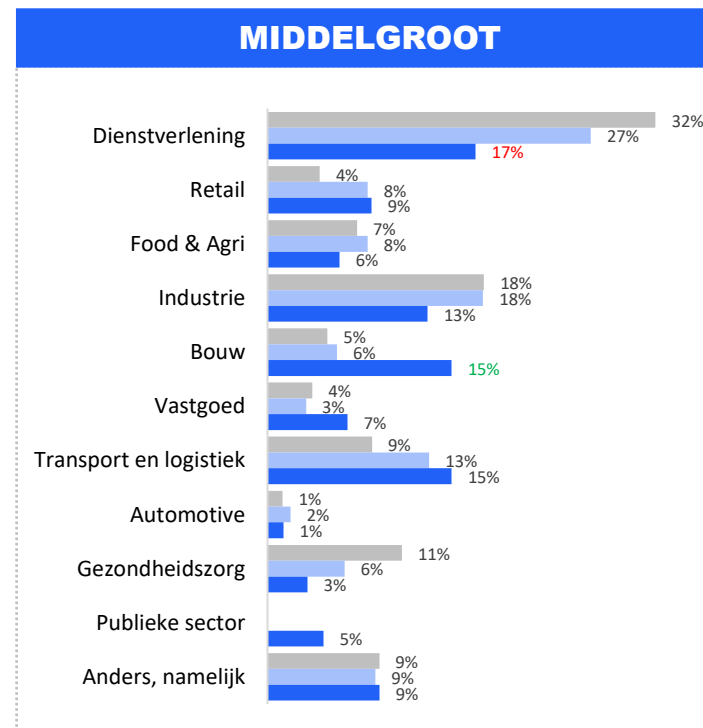
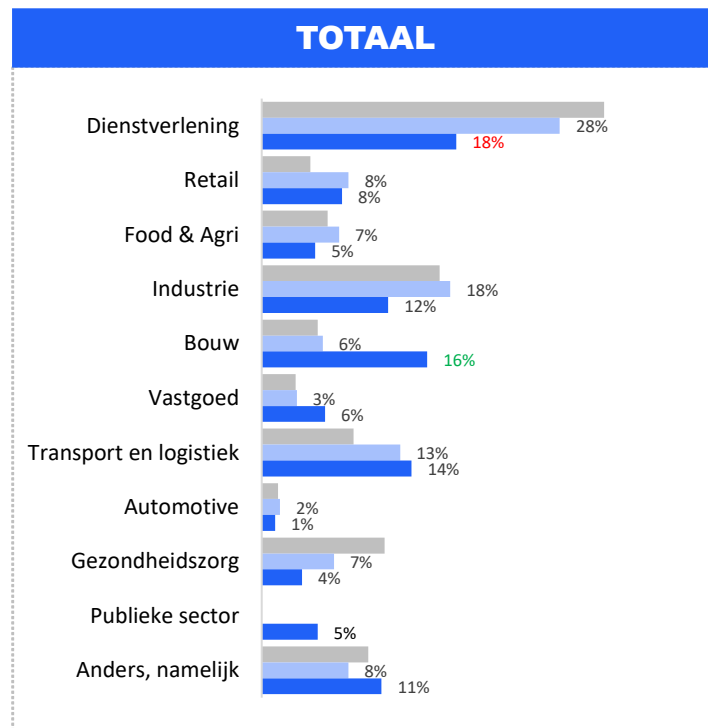

VELDWERK

Het online veldwerk van de 1-meting heeft plaatsgevonden van 20 december 2019 tot 9 januari 2020 onder DVJ Insights panelleden
Het online veldwerk van de 2-meting heeft plaatsgevonden van 19 november tot 9 december 2020 onder DVJ Insights panelleden.
Het online veldwerk van de 3-meting heeft plaatsgevonden van 14 januari tot 27 januari 2022 onder DVJ Insights panelleden.

ACHTERGROND - SECTOR

Het aantal bedrijven wat in de dienstverlening werkzaam is daalt en het aandeel bedrijven dat werkzaam is in de bouw stijgt in vergelijking met de vorige meting. We zien ook dat de industrie minder vaak is vertegenwoordigd onder de grote bedrijven.

Vraag: In welke sector is uw bedrijf voornamelijk actief?

* Publieke sector (bijv. woningcorporaties, maatschappelijke not-for-profit organisatie) is toegevoegd als antwoord mogelijkheid in de 3-meting

■ ■ ■ = significant hoger/ gelijk aan/ lager dan 2-meting (0.05)